

WAPENBROEDERS

UITGAVE VAN EN VOOR
DE NEDERLANDSE
STRIJDKRACHTEN IN
INDONESIE

3e JAARGANG No. 41
13 Januari 1949

•
REDACTIE:

LEGERCONTACT
ROOMSE KERKWEG 2
BATAVIA

•
VOOR DE

MARINE RUBRIEKEN:

MARVO . I.O. . MARINE .
POSTKANTOOR BATAVIA

•
**OP DE
KORREL
DE KOERS
VOOR 1949**

Nieuwjaarsboodschap
van de Legercomman-
dant

Men noemt U gezamenlijk
wel het vreemdste leger, dat
er ooit was.

Dit is een ere naam.....

De Minister van
Oorlog in zijn radio-
rede van 3 Januari
1949.

EENSGEZIND en zullen wij

.....dat er van
een rustige
viering van
het jaareinde
geen sprake
kan zijn.

Telegram

aan H. M. Koningin Juliana

„Namens alle troepen onder mijn bevel, waar zij zich ook in Indonesië bevinden, moge ik Uwe Majesteit, Zijne Koninklijke Hoogheid en de Prinsessen eerbiedig een gelukkig en voorspoedig nieuwjaar wensen. Zij mij vergund hieraan verzekering toevoegen van onwankelbare trouw aan Uwe Majesteit en moge besluiten met uitspreken van hoop, dat 1949 volvoering brengt van voor Nederland en Indonesië zo belangrijke staatkundige hervormingen tot stichting van een nieuwe rechtsgemeenschap onder Uwer Majesteitsleiding.

S. H. Spoor.

OP dit ogenblik, waarop het oude jaar 1948 ons heeft verlaten en een nieuw jaar wederom zijn intrede doet, wil ik niet nalaten een kort woord tot U te spreken. Helaas zijn de omstandigheden, waaronder gij allen verkeert, niet zodanig, dat er van een rustige viering van de jaarwende sprake kan zijn geweest en is dit oude gebruik door de ernst der tijden dit maal in verdrukking gekomen. Velen van U zijn te velde en hebben geen plaats, die zij op het ogenblik hun huis kunnen noemen. Gij allen zijt ver verwijderd van Uw verwanten en Uw geliefden, die de onbezette plaats, welke gij open laat, met gevoel van teleurstelling en weemoed zullen hebben gade geslagen. Toch is het verscheiden van het oude 1948 en de geboorte van een nieuw jaar juist onder de huidige moeilijke omstandigheden een moment, dat wij even moeten vasthouden.

Eindeloos geduld

In de lange tragedie, welke wij hier hebben doormaakt in ons pogen, om tezamen met onze Indonesische vrienden de constructie van het nieuwe Indonesië vorm te geven, langs de lijnen welke ons gemeenschappelijk ideaal veiligheid en voorspoed aan land en volk kunnen brengen, is het ten tweede male nodig geweest om hardhandig met de kracht der wapenen in te grijpen teneinde de voormalige Republiek af te doen zien van haar streven haar wil door intimidatie en terreur op de andere gelijkgerechtigde gebiedsdelen van de toekomstige V.S.I. op te leggen. Langdurig zijn de bespre-

kingen geweest, uitputtend de pogingen om de voormalige Republiek tot bezinning te brengen en om haar te laten inzien, dat het door haar gevoerde beleid nimmer ten voordele kon strekken van een toekomstig Indonesië. Ondanks alle gemaakte afspraken en plechtig getekende overeenkomsten stonden wij en bleven wij voortdurend staan voor de tragiek van een ten dele onbekwame, anderdeels onoprechte klik van regeerders, die er niet voor terugdeinsden om hetgeen zij met de mond toezegden met de daad te ondermijnen.

Eindeloos is het geduld geweest, waarmee telkens opnieuw is getracht een overeenkomst op gemeenschappelijke basis naar recht en vrede te vinden voor dit probleem en het is slechts na lange aarzeling geweest, dat de Nederlandse regering, die ten slotte nog steeds de soevereine verantwoordelijkheid draagt voor het wel en wee van dit volk, tot krachtig ingrijpen besloot.

Moeilijke opdracht

Het is de toewijding en bekwaamheid van U allen geweest, welke deze nieuwe operatie gemaakt hebben tot een snel succes, waarvan de resultaten thans geconsolideerd moeten worden; en is dit eenmaal geschied, dan eerst kan, mede dank zij Uw prestatie, in een sfeer van vrede en veiligheid, de verdere opbouw van geheel Indonesië met voortvarendeheid ter hand worden genomen, zoals zulks in de rustige gebieden reeds het geval is. En om deze taak te vervullen staat gij thans te velde, daarom zijt gij niet in staat geweest het oudejaarsfeest in de huiselijke kring te beleven, daarom vraag ik nog steeds Uw offervaardigheid en toewijding.

Mannen van het leger in Indonesië, de U verstrekte opdracht is niet eenvoudig geweest en zij zal in de eerstkomende maanden ook zwaar blijven, want Uw taak is nog niet vervuld! Hoewel de tegenstander militair is verslagen, rust thans op ons de plicht om dit resultaat te voltooien, door de kwaadwillige elementen verder te elimineren, totdat de vrede en veiligheid is verkregen, welke Indonesië en zijn bevolking voor de verdere opbouw behoeven en waarop slechts een harmonieus samengaan met Nederland kan worden gegrond.

Het is de toewijding
en bekwaamheid van
U allen geweest, wel-
ke deze operatie ge-
maakt hebben tot een
snel succes.

KRACHTIG

onze taak volbrengen...

Strijden voor eerlijke zaak

Ondanks de vijandige stromingen in een nog maatschappelijk en zedelijk verstoorde wereld, ondanks een vaak beschamende partijdigheid, vaak gebaseerd op eigenbelang, onkunde of sentimentaliteit, ondanks het feit, dat deze factoren vaak de overhand hebben op het recht en rechtvaardige, al worden zij hiermede vaak ten onrechte vereenzelvigd, wij allen zullen onze plicht blijven doen in dit komende jaar 1949, handelend naar de grondslagen van een gewetensvolle eerlijkheid en naar onze standaard van overtuiging en recht, welke steeds ons richtsnoer is geweest in de historie van ons land. In deze na-oorlogse verworden en veelal corrupte wereld zullen wij eensgezind en krachtig, datgene volbrengen, dat ons als taak is gesteld ook in 1949 zal ons leger opnieuw tonen, dat het een leger des vredes is met de oprechte wil vrede en veiligheid te brengen.

In dit volle bewustzijn moet op deze dag, deze 1 Januari 1949 U allen, waar gij U ook bevindt en onder welke moeilijke omstandigheden gij ook verkeert, een gevoel doorstralen van zelfbewustheid en van tevredenheid met Uw lot omdat gij weet, dat hetgeen gij verricht betekent, het strijden voor een eerlijke zaak, het vervullen van een menselijke plicht, waarvoor gij steeds met open oog Uw getuigenis kunt afleggen, ook voor Uw Hoogste Rechter. In deze geest en door drongen van deze gedachten, wens ik U allen een goed en voorspoedig Nieuwjaar en ik spreek daarbij de hoop uit, dat 1949 U allen moge brengen, hetgeen U zich van het nieuwe jaar voorstelt.

Aan familieleden en verwanten

Ik wil dit korte woord niet besluiten alvorens nog enkele gedachten te hebben gewijd aan de familieleden en verwanten van U allen, die met grote spanning volgen wat er in Indonesië geschiedt en die vaak met grote bezorgdheid over Uw wel en weer de Hoogste Hulp inroepen om over U te waken. Ik denk daarbij in de eerste plaats aan hen, zowel in Nederland als in Indonesië voor wie de intrede van dit nieuwe jaar geen vreugde betekent, omdat zij de droeve mare ontvingen van het verscheiden van een zoon, echtgenoot, verloofde of broeder.

Naar hen gaan in de eerste plaats mijn oprechte gevoelens van diep medeleven uit en ik kan hen in hun leed slechts getroosten door hen de overtuiging te

schenken, dat zij die vielen, als eerlijke mannen afscheid namen van het leven in de uitoefening van hun plicht. Ook aan hen, die bericht ontvingen, dat hun geliefde gewond of ziek in een hospitaal werd opgenomen, wil ik een woord wijden om hen toe te wensen, dat zij spoedig goede berichten mogen vernemen over het herstel van hun geliefde patiënten, waarbij ik hen de overtuiging kan geven, dat hier alles gedaan wordt om hieraan mede te helpen en om hun lot te verzachten. Doch ook allen, die geen reden tot leed hebben, Goddank, maar slechts bezorgdheid kennen over hun zonen, echtgenoten of verloofden hier in het leger in Indonesië, hen wil ik op deze eerste dag van het nieuwe jaar toewensen, dat zij het gemis van hun mannen met blijmoedigheid en overtuiging zullen dragen in de wetenschap, dat zij iets groots verrichten. En laten zij deze overtuiging uitdragen in woord en daad opdat onze mannen hier weten, dat zij gesteund en geschraagd worden in de vervulling van hun moeilijke taak. Ik spreek hierbij tevens de vurige hoop uit, dat zij allen hun mannen in Nederland zo spoedig mogelijk en in de beste welstand mogen terugzien.

Het oude jaar met zijn zorgen, zijn moeilijkheden, zijn verwachtingen en zijn teleurstellingen is afgesloten. Het nieuwe jaar is ingetreden met zijn mogelijkheden, met onze nieuwe hoop en met onze steeds levende illusie. Moge God in zijn hoogste bestiering behagen in het nieuwe jaar rust, vrede, veiligheid en voorspoed te brengen in Indonesië. Zo zij het.

... de overtuiging, dat zij die vielen, als eerlijke mannen afscheid namen van het leven in de uitoefening van hun plicht.

Telegram

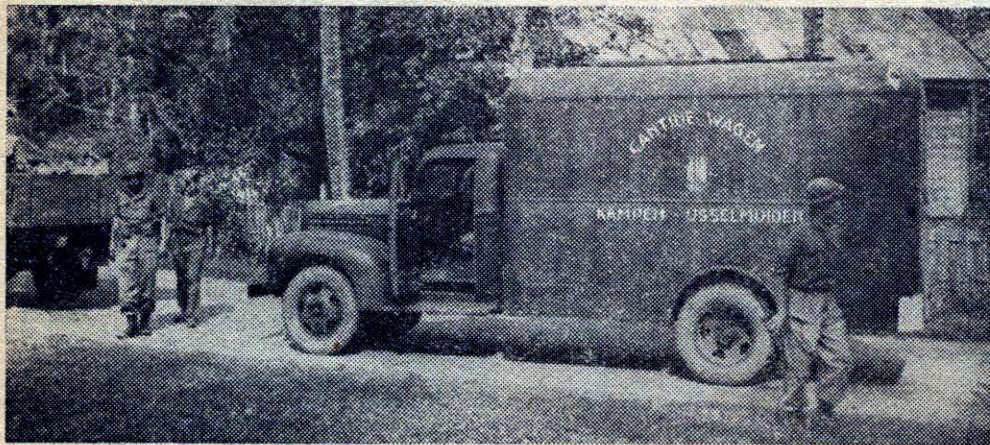
aan H. K. H. Prinses Wilhelmina

„Namens alle troepen in Indonesië onder mijn bevel moge ik Uwe „Koninklijke Hoogheid mijn eerbiedige wensen aanbieden voor een voorspoedig nieuwjaar. Zij mij vergund de hoop uitspreken, dat 1949 U.K.H. het geluk brenge, dat alle lagen bevolking in Nederland zowel als in Indonesië U.K.H. van ganser harte willen zien beschoren.

S. H. Spoor.

West Java

De cantinewagen, geschonken door de burgerij van Kampen en IJsselmuider, trok mee in de colonne naar Solok op Sumatra.

Serang

25 December: film

Bij de Welzijnsverzorging Batavia op Djati Baroe was het een en al bedrijvigheid. Cantinewagens werden volgeladen, filmwagens bedrijfsklaar gemaakt om dadelijk achter de in het Bantamse oprukkende troepen mee te kunnen rijden.

Op 24 December vertrokken wij met een kleine colonne uit Batavia, Tangerang was de eerste post waar wij iets achterlieten. De weg werd nu verlaten. Alles leek uitgestorven. Zelfs de ajam-ajam tida ada!

Er kwam leven in de brouwerij als de cantinewagen bij de posten langs de weg stopte. De cantine-artikelen werden gratis verstrekt, wat natuurlijk enorm in de smaak viel. Op onze doorreis zagen we de zwetende mannen van de Genie en de Verbindingsdienst aan 't werk. Na een stoffige reis kwamen wij 's middags in Serang aan. De cantinewagen maakte zijn ronde langs de onderdelen op verschillende punten in de stad.

Serang leek mij een aardig stadje te zijn geweest. Het was nu erg verwaarloosd. Na Serang afgewerkt te hebben naar Pandeglang, dat net door onze jongens bezet was. In Pandeglang en Serang werden diezelfde avond al films gedraaid. Op de 1ste Kerstdag kwam het normale leven alweer op gang. De bevolking kwam voor de dag en overal brandde weer elektrisch licht.

's Avonds was er in de raadszaal van Serang al een cabaretvoorstelling gebracht door een combinatie van „Het Frontcabaret” en de „Plankenpatrouille”. Beide gezelschappen gevormd uit militairen van de Divisie. Zoals je ziet, heeft ook Wimpe Welfare z'n best gedaan om de jongens „vooraan” iets extra's te bezorgen.

*Sld. D. G. Kok,
Dienst Welzijnsverzorging,
Batavia.*

Bantam

Algemene toestand, Chinezen geen klagen.

In Rangkasbitoeng wonen naar schatting 1000 Chinezen. Hun toestand is goed,

er kwamen geen gevallen van rampok voor, wel werden vier huizen van Chinese bewoners door de vluchtende T.N.I. in brand gestoken. De handelaren hebben geen vertrouwen in het geld en daardoor is de handel momenteel zeer stil. Huizen van in Batavia woonachtige Chinese eigenaars werden buiten medeweten aan Indonesiërs verkocht, compleet met de in deze huizen aanwezige inboedels. Volgens mededeling van de Chinese Wijkmeester te Rangkasbitoeng zouden in de gehele Residentie Bantam geen gevallen van rampok ten nadele van de Chinezen zijn voorgekomen. Ook een tiental te Rangkasbitoeng woonachtige Arabische families bevindt zich in goede welstand.

Geestelijkheid ongehinderd

Een Rooms Katholieke Indonesische pastoor en twee zusters Ursulinen die in Rangkasbitoeng werden aangetroffen verklaarden, dat zij steeds veel medewerking hadden ondervonden van de bevolking en dat hen ook door de T.N.I. nooit overlast was aangedaan. Ongeveer

De opmars in Bantam heette een militaire wandeling. Maar er was ook nog zoets als stof, zweet en vermoeidheid, . .

de troep

een week geleden, voor het begin der acties kwam een TNI-kapt. uit Serang speciaal naar hun welzijn informeren. De pastoor beschikte over een kleine kapel waar geregeld kerkdiensten worden gehouden.

Prijzen

Omtrent de prijzen in het Bantamse kan nog het volgende worden gemeld: rijst kost R. 100.— p. liter, vis R. 120.— per kilo, karbouwen vlees R. 100 p. kilo, varkensvlees R. 300 p. kilo, terwijl de prijzen van een sarong tot R. 4000 zouden belopen.

Een kininepil was te krijgen voor ongeveer R. 1.50, fietsbanden kosten R. 4000. De koers van het Nicageld was: R. 100.— = Nica f 1.80.

Balaredja

Geld waardeloos

De bevolking was aanvankelijk uit vrees voor de gevechten gevluht doch keert thans weer terug. In deze streek wordt, zoals op vele andere plaatsen, uitsluitend ruilhandel gedreven, waardoor zij, die alleen maar geld hebben, zeer gedupeerd zijn.

Gezondheid normaal

In aansluiting op eerder gegeven berichten omtrent de gezondheidstoestand in het Bantamse, kan nog het volgende worden gemeld.

De gezondheidstoestand in het Bantamse kan het best geschetst worden met het woord *normaal*, hetgeen voor het grootste deel te danken is aan een kleine ploeg Republikeinse artsen en mantris-verplegers. Er heerst vrij veel malaria en ook huidziekten.

Tbc komt in Bantam niet meer voor dan elders op Java. Af en toe waren er dysenterie-explosies, die echter krachtdadig bestreden werden, hetgeen blijkt uit het sterftecijfer bij deze explosies van 5 procent.

De voedingstoestand is redelijk, alleen in Zuid-Oost-Bantam werd honger geconstateerd.

In het totaal waren er in het Bantamse, vijf republikeinse artsen. Door het ontbreken van voldoende medisch personeel en de gebrekkige vervoermiddelen was het toezicht op ziekenhuizen en poliklinieken onvoldoende.

De republikeinse Residentie-Arts voor Bantam, Dr. Poerbo was vol lof over de samenwerking, van de laatste drie maanden, met de DVG te Batavia.

Nog Romusha's

Te Bajah, in Zuid-Bantam, werd een monument aangetroffen, dat door de Rep. autoriteiten geplaatst werd ter nagedachtenis van de duizenden Romusha's, die door de Jappen uit Midden Java werden weggehaald en in Bantam te werk gesteld. Zij stierven met duizenden tegelijk in de Japanse tijd. Thans is nog een kleine kolonie van deze Romusha's aanwezig. Hun toestand is deerniswekkend en in ieder geval veel en veel erger dan die van de bevolking van Bantam, die deze „vreemdelingen” niet bijzonder graag mag.

De Verbinding

Zenuwstelsel wordt getest

„Hallo Anna Beker Otto, hallooo Anna Beker Otto-voor Auster, voor Auster!

De gele stroken duiden onze posities aan, de gele stroken duiden onze posities aan”.

Met een gier slaat de zware radioset over op ontvangst en meteen scheldt de piloot van het kleine vliegtuig terug: „Kaffers, er zitten vijandelijke jagers in de lucht. Had je dat niet kunnen zeggen, ik ga terug, ik ga terug”.

De Kapitein veegt het zweet van zijn voorhoofd en zoekt naar zijn peloporpel. Alweer die bliksemse jagers, waar hebben die lui aardigheid in. 't Is tenslotte toch maar een oefening en ze doen geen kwaad. Maar de korporaal is al bezig om de radioset af te breken en bij stukjes en beetjes verdwijnt het station van de Kapitein tussen de struiken. Want al doen ze geen kwaad die jagers, bij elke duikvlucht geven ze zo heerlijk onze positie aan. En daar is het die lui, vijand heten ze officieel, natuurlijk om te doen.

Ergens aan de overkant van het dal, met het zwarte dennenbos in de rug, ligt een kwart peloton vijand op z'n buiken wacht af wat hun jagers zal vertellen. Daar straks heeft hun Auster — het was wel dezelfde, maar de piloot speelt z'n afwisselende rol van vriend en vijand goed — een kleine radioset uitgegoot en daarmee gaat straks het hele jacht-verhaal naar achteren. Dat spaart een eind lopen en daarvoor ben je tenslotte bij de Verbinding.

Toen ze gisteravond te horen kregen, dat het vandaag tippelen zou worden, hebben ze zowat het hele kamp bij elkaar gekankerd. Lopen, was je daarvoor telegrafist? Goed, het uitleggen van een telefoonkabeltje, dat is nog zowat, maar om nou voor de lol infanterist te gaan spelen!

Maar nu ze er eenmaal inzitten heeft het hen te pakken. Voor dag en dauw zijn ze vanmorgen afgemarcheerd. Eerst de stad uit met natuurlijk om de andere wagen een hatelijke opmerking van een uitgeslapen AAT-er. Of alleen maar een grijnzende kop vol leedvermaak. Je voelde je als een snotneus van veertien jaar, die voor het eerst in een lange broek loopt. Doch verder zei er niemand wat van dat lopen, dus dat viel nogal mee. En toen ze eenmaal buiten waren tussen de bergen van de Preanger, kregen ze er zelfs schik in. Wanneer je de hele dag achter de seinsleutel zit zie je eigenlijk maar bitter weinig van dit land. En wat voor een land! In het jonge zonlicht lagen de wazige bergen als grijsblauwe reuzen midden in het overal welige groen. In de kampongs, waar ze doorheen trokken, zaten de mannen alweer in de warongs aan de kopie toeboek en zeiden hun onverwacht vriendelijk goeiedag. Zoiets overkomt je in de stad niet. En nu ze hier op hun buik liggen uit te rusten — toch gemakkelijk af en toe wat hulp uit de lucht — voelen ze

zich even goede infanteristen als elk zandhazenbataljon van de Divisie. En dat zijn ze ook, deze verbindingsmannen van de Staf „7 December”-Divisie. Beide partijen hebben urenlang gesjouwd, berg op, berg af, door kali's en over viesglibberige sawahdijkjes en nog steeds moet de hospik z'n eerste klant krijgen.

De drie jagers zijn al een keer of wat met loeiende motor op het kleine plateau afgedoken. Pijsnel trekken zij weer op, vlijmscherp over de kale klappers. Daar zit dus de vijand met de zender, die opgeblazen moet worden. Daar tussen door blaft af en toe een stenmagazijn leeg. „Alle machtig, ze schieten met scherp”. „Ja, maar dat is een instructeur”, stelt een ander gerust en legt weer eens kalmpjes aan op groene helmen, die aan de overzijde regelmatig opduiken. En..... die steeds dichterbij komen. „Ook geen kunst, wij schieten toch maar met losse flodders”.

Om ze de angst een beetje in de benen te jagen vliegen dan de blokken plastic het dal in. Wild scheurt de lucht uiteen en grote bruine stofwolken spuiten als verraderlijke fontein uit de struiken op. Plotseling zwijgt de overkant als het graf en wij op het plateau hebben lol. Maar lekker is maar één vinger lang en nog geen drie minuten later barst er aan de Noordkant een wilde schietpartij los. Daar zitten de aanvallers in de beste positie en zij houden de onzen mooi koest met een ware regen van losse flodderkogels, hier en daar smakelijk gekruid met zo'n bruine stofregen. Steeds dichterbij komen die fontijnen. Waar zoëvend de Kapitein zijn radioset nog nieuw leven probeerde in te blazen, verraadt nu het wild heen en weer zwaaien van de struiken, dat de vijand er zich genesteld heeft. Er is geen houden meer aan en tenslotte kun je het beste de eer aan je zelf houden.

„Nondeju, ik dacht, dat m'n portemonnaie barstte!” Met een enorme ontploffing vliegt de begeerde zender de lucht in. Een reuzenbloemkool van aarde, boomtakken en zwart stof hangt over het plateau en langzaam komt de stofregen terug op verdediger en aanvallers. De laatste is al met zijn stormloop begonnen en wanneer de eersten met gevelde bajonet bek-af en roetzwart het plateau komen ophijsen, zitten de vlugsten onder ons al „rustig” een Highway te roken. Verbouwereerd kijken

Verbinding in actie tijdens de opmars in Midden Java.

ze op naar de druktemakers en smalend klinkt het: „Zoeken jullie soms een zender? daar gaat-ie net, naar Allah”. Maar tenslotte hoef je als aanvaller ook niet op je mondje te zijn gevallen: „Een zender? Welnee, we dachten dat iemand van jullie het in z'n broek gedaan had”.

Zo zijn die verbindingsmensen, eigenwijs en brutaal als de beul. Maar deze dag toch ook wel beetje trots, want ze hadden het even goed gefikst als elk zandhazenbataljon, van de Divisie. Misschien wel met wat meer radiohulp, maar ja, je bent tenslotte Verbindingsdienst of je bent het niet.

Midden Java

Banjoemas

Dank aan thuis

Vanochtend ben ik naar Banjoemas geweest, en heb er het hospitaal even aangedaan om onze Veldprediker een gezegend Kerstmis toe te wensen. Morgen zullen we daar geen gelegenheid toe hebben. Je kunt er tegenwoordig zo weinig van zeggen.

Je voelt je als een van de groten der aarde als je als rasecht frontstrijder met je vuile pakean, en je baard van een week, op bemodderde sluijschoenen binnenwandelt in de steriele atmosfeer van een hospitaal met enkele heuse verpleegsters. Maar het was voor wij wel teleurstellend, dat ze mij daar nauwelijks opmerkten en rustig doorgingen met hun werk. Maar ach, het leven is tenslotte een lange reeks teleurstellingen en je went er aan op de duur.

We vonden den dominee, die juist bezig was zich te scheren. Hij vertelde, dat hij morgen, op eerste Kerstdag, op vier of vijf verschillende plaatsen moest preken. Hij wist nog niet precies waar, en hij was, volgens zijn zeggen, ook nog niet in de juiste stemming. Het zal dit jaar een zeer bijzonder Kerstmis voor ons worden.

Kerstmis is het feest van de vrede, de innerlijke vrede althans. Maar wij, met onze simpele soldatengevoelens, zullen dit jaar heel veel moeite hebben om in Kerststemming te komen, juist omdat de uiterlijke vrede zo ver te zoeken is.

Och, we kunnen niet zeggen, dat men niet overal zijn uiterste best heeft

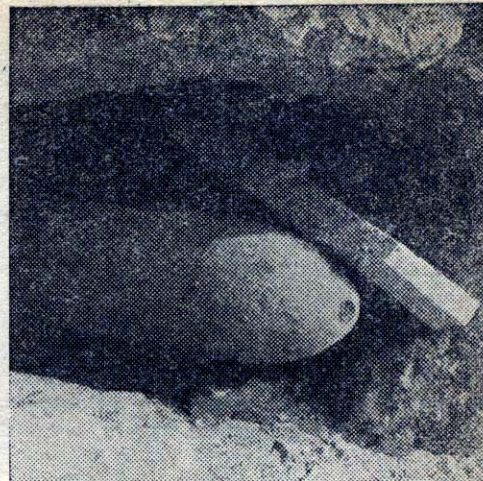
gedaan hier, al is het maar een klein beetje, Kerstsfeer te scheppen. We mogen wel zeggen, dat de vorige jaren de Kerstpakketten van het Thuisfront een beetje meesmuilend ontvangen zijn. „Ons hart is bij U”, we hebben er een tikje spottend om gelachen. Maar dit jaar is het anders. De meesten van ons zullen dit jaar in de Kerstnacht dankbare gedachten wijden aan Dr. Bakker in Wassenaar, de familie v.d. Kooy in Pijnacker of aan wie dan ook in het goede Vaderland, die heeft gezorgd, dat een van ons, hier in Wonosobo of Bandjarnegara, in Keboemen of Poerworedjo op Kerstmis Hollandse cigaretten roken kan.

De Veldprediker voelde zich toch niet prettig, dat hij daar in Banjoemas moest blijven, terwijl al die jongens ergens in de modder ploeteren, ver naar voren.

In Banjoemas heb ik van de gelegenheid gebruik gemaakt om een telegram naar Holland te sturen met een „Zalig Kerstfeest en alles Wel”. Achteraf bezien, zullen ze misschien erg schrikken van dat telegram uit Indonesië.

Terug bij de gevechtstaf, hoorden we, dat er vanochtend twee van onze jagers boven vijandelijk gebied zijn afgeschoten.

Twee compagnieën zijn van Wonosobo ijlings op pad gegaan om hulp te bieden als dat nog mogelijk is. De achterblijvers zullen de handen vannacht vol hebben om alle vitale punten van de stad te blijven bezetten. Van een Kerstdienst zal dus wel niet veel komen en de vier Hollandse nonnetjes, die nog in Wonosobo waren, zullen niet veel militairen in hun kapelletje zien bij de Nachtmis.

Een van de....., ja, van de hoeveel bommen, die juist op tijd onschadelijk werden gemaakt.

Een uur geleden kwam een ordonnans uit Poerbolingo met het bericht, dat een grote groep T.N.I. het plan heeft opgevat een aanval te ondernemen. Het peloton Stafwacht, het enige wat we hier hebben, is hals over kop in de stromende regen op een drietonner gesprongen en er heen gegaan als versterking.

Deze Kerstnacht zullen Nederlandse militairen bij bedreigde bruggen, in pas bezette plaatsen, in hospitalen en misschien zelfs gedurende een vuurgevecht met hun gedachten toeven in de huiselijke kring, waar men zich ook dit jaar opmaakt om in de Heilige Kerstnacht ter kerke te gaan.

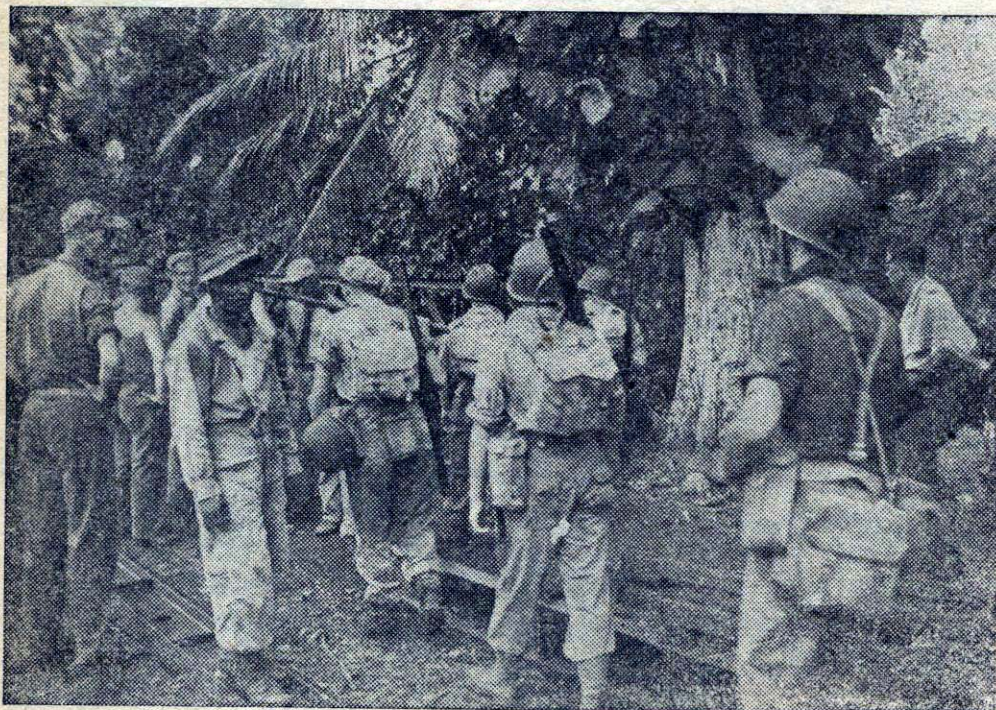
Poerworedjo

„Café na sluiting”

Zittend op de rand van je bed, kom je traag tot het besef, dat je toch je schoenen zult moeten aantrekken, want door de voortdurende regens zijn het erf en de weg herschapen in één grote modderplas, waar je moeilijk op kousenvoeten doorheen kunt gaan. Het kost altijd even tijd voor je helemaal wakker bent. Toen Vaandrig Kraan je zojuist de Flamboe van je gezicht trok en je wakker schudde, verwenste je hem, het leger en heel de wereld, omdat ze je geen ogenblikje rustig kunnen laten slapen. Met een hoofd vol slaap, zonder het minste greintje interesse, wring je je voeten in de hoge slappe sluijschoenen van groen linnen, die bedekt zijn met strepen opgedroogde modder. Wrevelig pruts je wat aan de lange veters, die natuurlijk weer in de knoop zitten. Laat ook maar, straks zul je ze wel dichtrijen.

Je hebt geen idee van de tijd, en als beschonken glibber je door de modder naar de pendoppo, waar het tien voor half drie blijkt te zijn. Ebbo Kraan heeft het lang uitgehouden vandaag. Hij hoort op het ogenblik eigenlijk met verlof in Bandoeng te zitten, maar hij is uit zijn hospitaalbed regelrecht in deze actie gestapt. De vorige politionele actie was hij er ook bij en als alles gelopen was als iedereen gehoopt had, was hij nu ongeveer thuis geweest, in Vlaardingen bij zijn ouders.

De sergeant Jansen zit nog ijverig te tikken, er zal nog een bevel de deur uit moeten. De wacht zit rokend rond een

De Genie werkt onder hoogspanning, want wachtte niet alles op die ene brug om snel door te kunnen stoten.

grote kan met bittere koffie te confereren, ze bespreken daar de gebeurtenissen van de afgelopen nacht, en peinzend op de toekomst.

Deze pendoppo hier, in Poerworedjo, ademt op het ogenblik dezelfde sfeer als een café na sluitingstijd. Overdag buigen zich de dominerende figuren van de Brigade over de grote stafkaarten, van hieruit wordt een brigade geleid langs opmarswegen in voormalig republikeins gebied. Nu liggen er massa's peukjes en as verspreid op de vloer, een klein tafeltje prijkt met een stilleven, bestaande uit een wit-émaille koffiekannetje, twee vuile glazen met een dikke laag drab op de bodem, een bord met etensresten en een „Locomotief” van eergisteren.

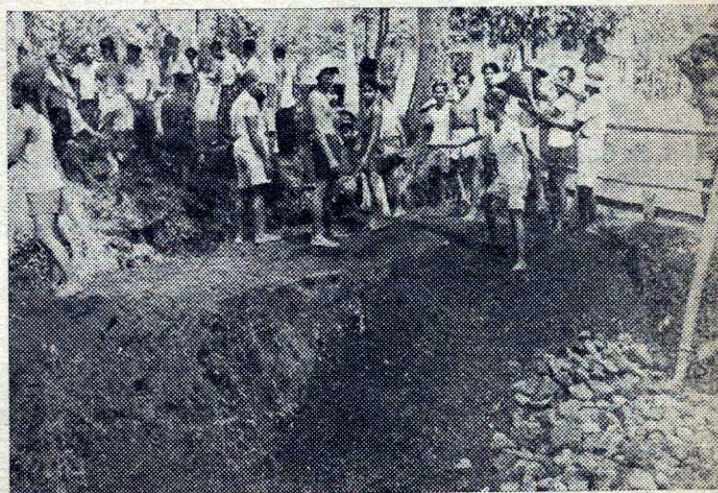
De tikkende sergeant is blijkbaar klaargekomen met zijn werk en verdwijnt naar zijn bed. Het regelmatig ploffen

Djocja

Vanuit Salatiga

Nachtelijke tocht. Achter elkaar in een lange colonne rijden de wagens van een Eskadron Pantserwagens, met de drietonniers, waar een gedeelte van de infanterie zich op bevindt. De koplichten van de wagens rijen zich aan en slingeren heen en weer naarmate de weg zich afbuigt. De rit over republikeins grondgebied is begonnen. Voor ons zit infanterie. Op een bepaalde plaats zullen wij een andere richting inslaan, en op eigen wielen verder drijven. Dan is er niemand meer voor deze colonne, en is het zaak, zo snel mogelijk Djokja te bereiken. Vele bomen staan langs de weg, half gekapt. Vaak heeft men deze aan de verkeerde kant gekapt. De vernielers hebben geen tijd gehad hun werk ten

de weg. De T.N.I. heeft een brug gedeeltelijk opgeblazen. Onder de brug loopt een brede pijpleiding. Tegelijk met het in de lucht gaan van een gedeelte van de brug is ook in de buis een breed gat geslagen. Met een enorme straal spuit het leidingwater vlak voor het weggeslagen bruggedeelte over weg en helling. Daar staan we. Genie naar voren. De bomontstekingen worden verwijderd. Een bom van honderd kilo geeft nog al wat moeite maar het lukt. Halverwege de brug wordt nu met behulp van plastic een tweede gat geslagen in de waterleidingbuis. Direct neemt de kracht van de waterstraal af. Met keien en planken, die snel bij elkaar worden gegaard, wordt het gat gedicht. Onderwijl is de hoofdmacht van de infanterie aangekomen. De jongens gaan over de brug en trekken langs de weg voorwaarts. Een Chinese vertelt dat de volgende brug heel is, en de daarop volgende ondermijnd, maar ook deze bom heeft geweigerd.

Boomversperringen en uitgravingen moesten ons tegenhouden, maar met man- en paardekrachten werden de hindernissen genomen.

van een aggregaat en gezoem van een sleutel in de radiowagen, voert je terug naar het motorschip „Tabinta”, waar je in het boventussendek V vaak hebt liggen luisteren naar het zachte gestamp van de motoren.

Sergeant Post van de Verbindingsafdeling brengt een paar telegrammen die net zijn binnen gekomen. Je kunt direct horen, dat hij uit Friesland komt. Het is stil hier. Twee lichtbundels draaien de weg op: je kunt hier helemaal horen hoe bij het terugschakelen de kamraderen over elkaar knerschen.

Een sergeant meldt zich en vertelt dat hij uit Poerwokerto is gekomen met een lading octaan-benzine voor de tank, die vanmiddag uit Keboemen is gearriveerd. Hij heeft zes soldaten gelift, die waren achtergebleven en nu willen proberen bij hun onderdeel te komen. Ze zetten zich met veel geraas in een paar rieten stoelen en maken het zich zo gemakkelijk mogelijk voor de nacht.

De rust keert weer en traag verglijden de uren. Tot de wacht zich gaat klaarmaken voor de aflossing en de vloer aanveegt. Het loopt tegen zessen.

volle te volbrengen. In de verte wordt de lucht vaak verlicht door het lichten van de bliksem. Het terrein is vrijwel vlak vergeleken met het eigen gebied. Hier en daar stijgt een rose gloed naar de hemel. Midden in de nacht ontmoeten we in een dorpje andere infanterie, die hun auto's en verder materiaal ter plaatse hebben geparkeerd. Vele van de soldaten lopen heen en weer, anderen hebben zich een plaatsje veroverd tussen en op de auto's. Dan slaan we rechts af, en nemen het laatste stuk van de weg voor eigen rekening. Hoeveel obstakels zullen er zijn? Hoeveel bruggen zal de T.N.I. nog opblazen, voor wij ter plaatse zijn?

Hindernissen

Het begin van de weg is goed. De ene brug na de andere komt heel in ons bezit. Zo gaat-ie goed, zeggen wij tegen elkaar. De ochtend begint te gloren. Langzaam wordt de lucht lichter. Nu kunnen we alles goed bezien. Het blijkt, dat het veld fris en groen is van de jonge rijst-aanplant. Maar achter dit mooie land is de hand van de T.N.I. Er gaat weer wat de lucht in. Zou het een brug zijn, die wij moeten passeren, of zou het een fabriek zijn. We komen langs een suikerfabriek die in brand staat. Te laat! Dan is er een kleine weerstand. In de verte spuit water met een grote boog over

Het doel van de infanterie is nu allereerst deze bruggen veilig te stellen. Tenslotte is de brug gereed en het gemotoriseerde gedeelte trekt er langzaam over heen. Voorwaarts, zo snel mogelijk verder. In zijn verkenningswagentje gaat Krijn van Doorn, weer voorop. Geen gemakkelijke taak. Vele versperringen liggen over de weg. Ondernemingen komen onbeschadigd in onze handen. Anderen echter staan in brand. De mitrailleurs ratelen af en toe. Snel gaat het nu. De drietonniers rijden vaak met een vaartje van 75 km. De spanning stijgt. Zullen we nog voor tien uur Djokja bereiken? Dan komen we aan de Kretag Bogem brug. Een vuurstoot van de voorste pantser, en deze brug wordt behouden. Ze waren juist bezig om ook deze in de lucht te laten vliegen. Niet minder dan zes bommen zouden dan hun werk hebben gedaan. Snel worden de ontstekingen verwijderd en enige tijd later razen we weer verder. Djokja moet vlak bij zijn. Kijk, daar is het vliegveld. En..... langs de weg staan de mannen met de rode baretten, die hun duim opsteken. Groene baretten zien we ook. En daar zijn de „Blijvertjes” en de Stoottroepen. Het is voor elkaar. Djokja is niet alleen door de lucht te bereiken, maar ook over land. Het is elf uur.

OOST JAVA

Mantoep

Ergernis

Met de Rode Kraaien van het KNIL, de Grenadiers, de Jagers en ter ondersteuning de Ongelike Beren en de Zwarte Klauwen van een mitr. Bataljon werd Mantoep aan de weg Grisse-Djambong op 21 December bezet. De opmarsweg was zwaar geweest, snipers hadden zich in iedere kampong genesteld. Vliegtuigbommen en mijnen verhinderden een snelle doortocht, dikke djatibomen midden op de weg belemmerden het uitzicht.

De Jagers, ter flankering in de modderige maïsvelden, met alleen de gloeiende zon boven zich, waren doodop. De helft van het peloton viel af en werd in de carriers meegevoerd.

„Mantoep nog 5 kilometers” hoor ik Harry Domen (hij komt uit Eindhoven) nog zeggen. Carrierchauffeur in de zevende wagen van de colonne keek hij iedere honderd meter op de kilometer teller, een van de weinige die nog intact was. Naast hem zat Harry Harteminck uit Hilversum, gewapend met een sten, links en rechts het terrein afspiedend.

Voor de colonne uit liepen twee pioniers met mijnen-detectors met rustige passen voorwaarts, voorzichtig het wegdek aftastend, hier en daar een steentje wegschuivend, om plotseling een vliegtuigbom te ontdekken. Achter hen op de eerste carrier de Vickers, dreigend gericht op het voorterrein, ter bescherming van de pioniers en de infanterie in het veld.

Sergeant Willemse van de MLD hobbelde ook mee in de colonne.

In het traillertje van zijn jeep was een radioset gemonteerd. Er zouden op geregelde tijden verkenningsvliegtuigen boven Mantoep komen, hij zou de kaartcoördinaten doorgeven van eventuele weerstandsnesten. De vliegtuigen kwamen, de radioset deed het echter niet, de weg was te zwaar geweest, de lampen waren kapot gehobbeld. De sergeant Willemse vloekte eens en maakte rechtsomkeert met zijn jeep naar Soerabaja om nieuwe lampen te halen. Om half vier 's middags was hij weer terug en arriveerde juist op het ogenblik, dat de laatste carrier de laatste hindernis voor Mantoep nam.

De carrier-commandant ergerde zich „rot” aan al die versperringen. De ser-

geant Willemse vroeg de actieleider radiotelefonisch of steun van vliegtuigen nog nodig was. „Doel bereikt” was het antwoord. En dat betekende, dat de „markas tentara” te Mantoep opgehouden had te bestaan.

Wapenprospectus

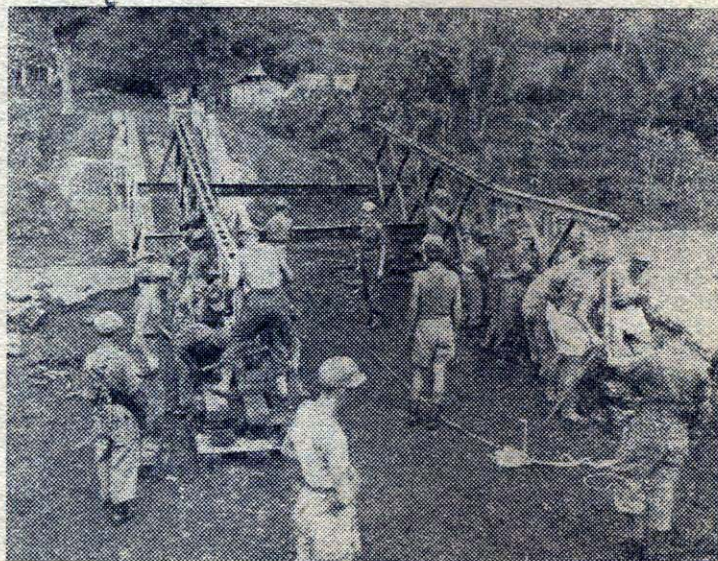
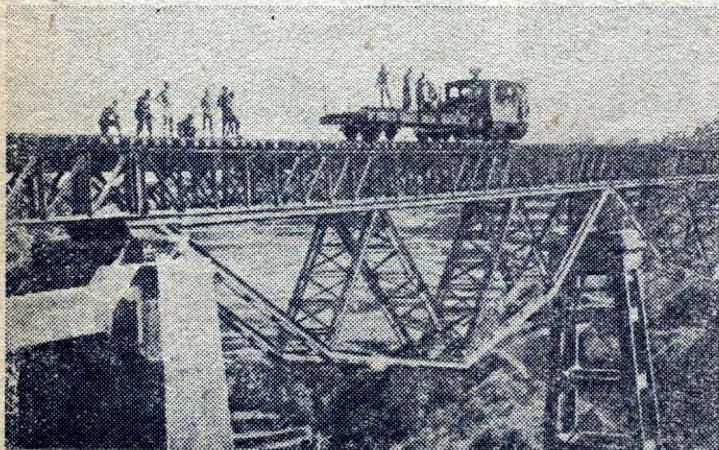
Bij de driesprong te Mantoep stond het monument van de markas, een dikke stenen granaat op een voetstuk, waarin het opschrift gegrift was, dat hier 12 December 1945 het bataljon Djarot was opgericht. Djarot, bataljonscommandant, en een der meest beruchte spionnen van Oost-Java, was echter niet thuis. Hij was altijd op stap en formeerde de ene sabotageploeg na de andere.

Tegen de groene berghelling ligt het gloednieuwe gebouwencomplex, de markas, met een wachthuis er voor. Zes bamboestokken staan in een rek. Ik had ze nog nooit gezien en kon mij niet voorstellen, dat een leger zich hiermee zou kunnen uitrusten. Boven een der deuren van het hoofdkwartier hing een bordje, waarop te lezen stond, dat daarbinnen de kepala staf gezeteld moest hebben. een zekere Hassin. Op zijn bureau stonden een zestal flessen, zgn Molotov-cocktails. De overhaaste vlucht had zelfs Hassin niet kunnen veroorloven zijn markas in de fik te steken.

Buiten lagen de wapens op een grote hoop gestapeld. Een Japans en een Amerikaans 3-inch mortier, oude KNIL-karabijnen, Japanse en Engelse geweren, een verzameling oorlogsspul, dat sinds 1941 in het kader der Great Pacific War reeds eerder gebruikt is, en nu door de republikeinse soldaten wordt aangewend om de „Blanda's” te vernietigen. Ze slagen er alleen niet te best in.

Hun gevechtstactiek is die van de terugtocht in de bergen. Het is alleen maar de vraag, hoe lang zij het daar zullen uithouden. Of zij geven zich over, of zij lossen zich op in de tani-bevolking, daarmee alle sporen van hun vroeger leven uitwissend.

De wilde tijd van de rampok en rampas is echter voorbij, dat staat vast.

Al viel de eerste spoorbrug op de lijn van Kepandjen naar Wlingi onbeschadigd in onze handen, de Genie had evengoed onderweg nog wel „iets” op te knappen.

SUMATRA

Padang

Snipers en hindernissen

Wachtmeester Top komt met een ernstig gezicht terughollen. Hij behoort tot de pioniers en trekt met de infanterie in de omgeving van Padang mee op, om de weg te onderzoeken. Hij moet zijn prikstok hebben om een punt voor ons op mijnen na te kijken. Blijkbaar heeft hij iets bijzonders ontdekt.

„Pfitt“, enige takjes boven ons hoofd breken en een sniperkogel leidt onze aandacht af. „Peng“ klinkt het weer en de sniper geeft te kennen, dat hij ons goed in het vizier heeft. Vinden doen ze hem direct niet. Soms houdt hij zich wel vijf tot tien minuten rustig en geeft dan plotseling weer een schot, zonder resultaat overigens.

We lopen verder en ontdekken waarom wachtmeester Top terugkwam. Precies in de bocht lag er op de weg een geheel met gras overgroeide plek. Daar dit voor een asfaltweg een beetje vreemd is viel het direct op en zo staan we nu voor een enorm diep vierkant gat. Het was afgedekt met hout en grond en vormde een zogenaamde tankval. Mijnen zitten er gelukkig niet in. Een brenccarrier wordt naar voren geroepen met een van de langs de kant liggende bommen achter zich aan. Enkele bommen worden naast elkaar op de berm van de weg naast de valkuil gelegd en al heel gauw is het mogelijk om zelfs met drietonniers dit gat te passeren.

Weg verdwenen

Dan komen we een honderd en vijftig meter verderop. Daar heeft de TNI de weg opgeblazen. Het water, dat van de bergwand afstroomde deed de rest, met als gevolg, dat we nu voor een gat staan van 22 meter lengte, tien meter breed en maar liefst vijf meter diep. De gehele weg is verdwenen, terwijl rechts niets dan de steile bergwand is overgebleven en links, nog een vijf en twintig meter lager, de vlakte ligt. De colonne-commandant komt er bij. Hij heeft niet de beschikking over Genie. Met eigen middelen zal dus de overtocht mogelijk moeten worden gemaakt. Dat kan. Na enkele aanwijzingen gegeven te hebben vertrekt hij weer. Hij wil patrouilles links en rechts het terrein inzien om te zorgen, dat de pioniers ongehinderd aan deze kuil kunnen werken.

De pioniers zijn zelf inmiddels begonnen aan de uitvoering van hun opdracht. Door middel van schietkatoen laten ze aan de kant van de bergwand enkele brokken grond van de weg afspringen. Dan wordt de bevolking er bij geroepen. Nog altijd trekt een groot aantal vrijwilligers uit de bevolking met ons op. Zij hakken en zagen bommen door en nu komen ze met schoppen, pikhouwelen en patjols naar voren. Zij werken de losgeslagen grond de kuil in. Drie of vier maal moeten we allemaal even achteruit, dan weerklinkt een hevige knal en zien we de grond opspringen. Het kost enkele uren werk en het enige is te wachten. De wagens kunnen er nu eenmaal niet over, voordat een rijbaan is geïmproviseerd. We zitten en wachten. Tegen vijf uur is een, zij het stelde, afrit gemaakt en de carriers wagen de sprong. Het lukt; verder gaan we weer.

Verbinding

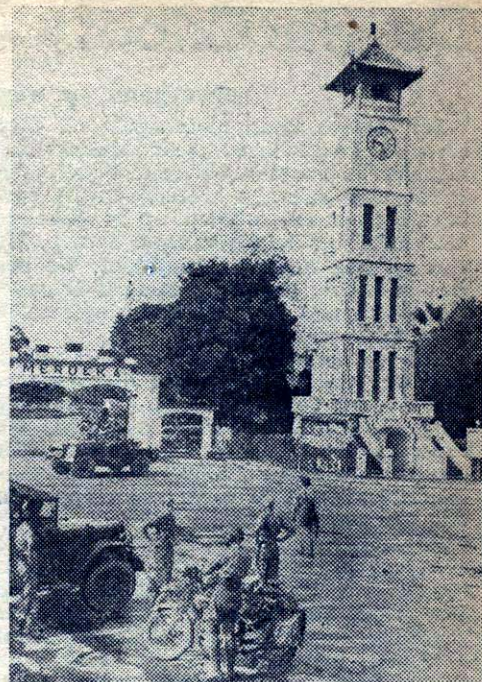
„Hoe gaat-ie?“

„Zo!“ zegt Arie Hogentoren uit Rotterdam, de verbindingsman en hij schuift even de koptelefoon van zijn oren om ons beter te kunnen verstaan. Al praten de stappen we weer over bommen en nog eens bommen, die dwars over de weg liggen, gaan dan langzaam het zijterrein in. De bommen staan tamelijk wijd uiteen, het terrein is makkelijk te onderzoeken, zodat de opmars vrij vlot gaat. Andere soldaten achter ons moeten echter bommen zagen en hakken, waarna brenccarriers die doorgezaagde bommen van de weg af slepen. De colonne kan ons dus maar langzaam volgen.

De weg begint op te lopen. De bergtoppen tekenen zich al duidelijker af en de weg nadert de bergwand zo dicht, dat het zijterrein rechts onbegaanbaar wordt. De infanterie, die rechts in het terrein liep, komt weer op de weg en kan volstaan met de berm van de weg en de berghelling te onderzoeken. Deze soldaten kunnen dus nu wat vlugger vooruit en raken voor op de soldaten die links in het terrein zitten. De afstand wordt groter en dan volgt er een grote bocht in de weg. Een soldaat met radioset blijft achter om het contact naar voren en naar achter in tact te houden, want het zendbereik van deze toestellen is niet zo groot en vooral hier in dit terrein is het erg moeilijk. Soms kun je elkaar twee kilometer ver nog horen en soms bereik je elkaar op honderd meter al niet meer. Dat ligt aan de bergwanden, heuvels, rubberbomen en dergelijke obstakels.

Liefde op 't eerste gezicht. . .

22 Dec. Fort de Kock bereikt!

„Hallo, Sam voor Arie“, „Hallo, Sam voor Arie“, „Hallo, Sam voor Arie, over!“, zo klinkt eentonig de stem van de man met het radio-zendtoestelletje. Hij is op een boom gaan zitten in de bocht en hoopt dus naar voor en naar achter het contact te onderhouden. Arie is blijkbaar echter al te ver naar voren. Het toestel geeft geen geluid en weer klinkt het: „Hallo, Sam voor Arie“ Nog niets. Arie staat op en loopt een tiental meters verder. 't Zit hem soms maar in 'n klein stukje.

Snipers

Dan weerklinkt het geluid van een enkel schot. Iedereen luistert, maar dan horen we het rechts van ons: „Pfitt“, enkele takjes breken en een kogel vliegt tussen de bommen door. Voor de zekerheid duiken we even omlaag. Even later volgt weer een schot. De infanterie, die een zeshonderd meter verder zit, heeft de schutter in het vizier en begint te vuren. Dan wordt het weer even stil. We wachten in spanning of deze sniper geraakt is. Er zitten er meer, nu komen er schoten uit een andere hoek. Weer ratelt onze bren als antwoord. De schoten van de snipers vallen er tussendoor. Aalmoezenier Verbeten ligt achter een haag. Steeds trekt hij met de voorste infanterie mee. Een kogel slaat door de takken en valt enkele meters voor hem neer. Hij wil de kogel oppakken, maar brandt zijn vingers.

De soldaten liggen in dekking voor een opgeblazen brug. Aan de overkant tussen de palmbomen zit de sniper. Ze kunnen hem niet precies zien, doch ze vuren op een hoge boom met veel takken en jawel, in doodsangst springt de man met geweer en al van boven uit de boom naar beneden. Hij weet weg te komen en laat zijn geweer achter, dat door de soldaten gevonden wordt als ze enige tijd later aan de overkant komen. Voorlopig heerst er weer rust en de colonne kan worden aangetrokken.

10 De Anaikloof

Infanterie: verkenning en zuivering van de omgeving.

Zwoegend op weg

Een hevige knal, uiteenspattend diep rood en goorzwarte rookontwikkeling. Weer is een boom opgeblazen. Vele liggen er langs de kant. „Net oude scheerkwas-ten”, zegt er een, wijzend op de stekelige uiteinden van de opgeblazen bomen. We zijn op weg naar de Anaikloof. We bevinden ons bij troepen van de U-brigade, die hier langs de Westkust optrekken naar Fort de Kock.

Het zijn gelukkig slechts deze knallen, die de vredige rust van dit wonder-schone land verstoren. Rustig werken de jongens door. Enkele uren, nadat wij zijn doorgetrokken, keert de bevolking achter ons al weer terug. De TNI laat zich uitsluitend zien in de vorm van snipers en dan van grote afstand.

De soldaten hebben geen bijzondere aansporing nodig. Rustig en beheerst doen ze hun werk. Ieder pakt ongevraagd aan waar dat nodig is. Keer op keer weerklinken de knallen. Onvermoeibaar werken de bruingebrande kerels voort. In stinkende camouflageoveralls, met baarden van drie dagen. Ze zweten weer behoorlijk en toch zal er ook vandaag weer geen kans zijn op een bad of op verschoenen. We moeten verder, voordat de TNI zijn vernielingsplannen kan hebben uitgevoerd. We praten en werken en moeten vooruit. Dan komen we bij enige huizen langs de kant van de weg en vinden daar een complete familie. Deze mensen zijn niet gevlucht, want ze horen eigenlijk in Padang thuis en willen daar zo gauw mogelijk weer naar toe, daarom bleven ze maar zitten tot de Nederlanders er zouden zijn. Honger hebben ze wel. Daar weten de soldaten ook weer raad op. Brood is er altijd nog wel over en een paar zuurtjes voor de kinderen hebben ze ook. Het werk stopt eenvoudig even.

De zwoegers hebben dorst. Langs de weg liggen vele kokosnoten van de omgehakte bomen, maar die zijn allemaal

opengebarsten en er zit geen klapperwater meer in. Deze familie heeft het echter gauw door en maakt wat klappers open om de dorstigen te helpen. Tegen elf uur zijn we over de tweede brug, na er eerst wat blokken ontplofbare stof onderuit gehaald te hebben. Ook in het huis aan de overkant vinden we nog wat van die blokken in gezelschap van een stelletje oude bommen en mijnen met ontstekingsapparaat. Als we dat opgeruimd hebben ligt verder de weg naar de Anaikloof voor ons open en we klimmen allen op de wagens.

De weg ligt vrij voor ons en we kunnen dus rijden, zij het dan zeer voorzichtig. We rijden en komen langs enige woningen, die als gevolg van de verschroeiende aarde politiek liggen te smeulen. De onderneming er vlak naast is nog volledig intact. Ook het voetbalveld met tribune ziet er nog vredig uit. Voort gaan we. Dan knalt een schot. De wagens stoppen en de infanteristen zijn er meteen af. Ze schieten het zijterrein in, speurend naar deze sniper, die spoedig

de benen neemt. Weer klimt iedereen op de wagens en rijden we verder. We naderen Kajoe Tanam. In de bocht liggen weer zestien bomen op de weg. Als deze eenmaal opgeruimd zijn gaat het snel vooruit. Alleen enige pantserwagens en carriers rijden nu door. We passeren vlot vier bruggen, geen van alle beschadigd of ondermijnd. Bij deze colonne is een groep infanteristen, die telkens als dat nodig is van hun wagens springen om weg of brug te onderzoeken, of hinderlijke snipers te verjagen. Links van de weg ligt een TNI-kazerne. Fel wit gekalkt. In de garage staat een luxewagen zonder motor. De rijst staat nog in de borden. Ook schoenen hebben ze maar achtergelaten. We zouden in Kajoe Tanam eten, maar daar we nog steeds verder kunnen wil niemand daaraan denken.

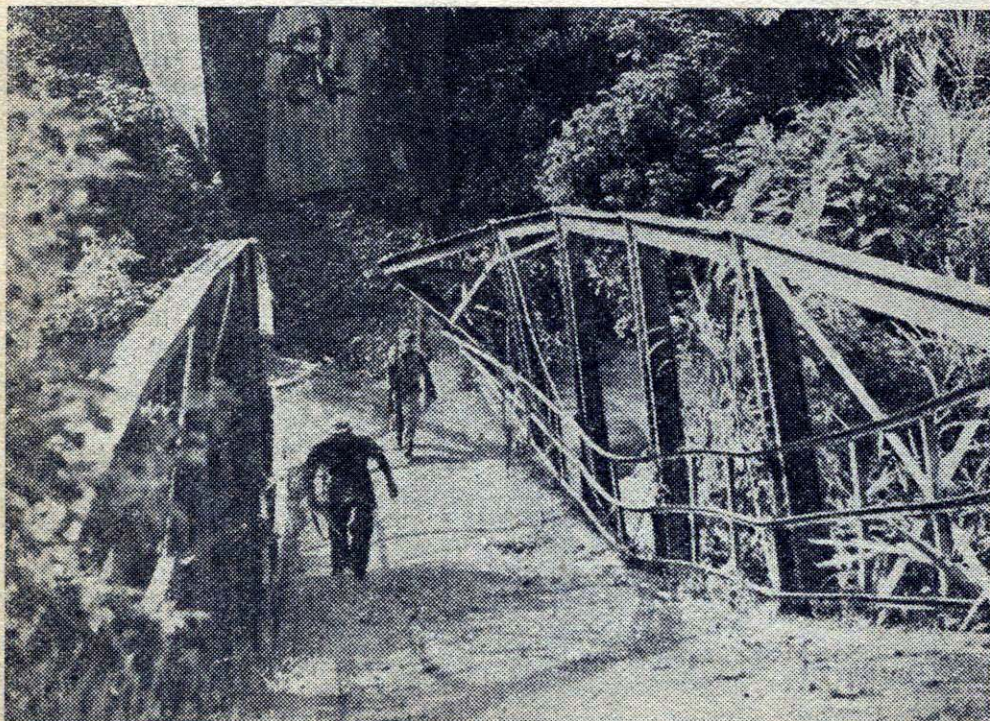
Haast

Vooruit, vooruit, hoe eerder, hoe liever. Wij rijden voort. De weg gaat over in een holle weg en we zien loopgraven, maar het valt allemaal mee. Een-tweehonderd meter verder maakt de weg een scherpe bocht. Links rijst een zeer hoge steile bergwand op en rechts gaapt een bijna eindeloze diepte. Heel beneden baant bruisend een kali zich een weg; ook loopt er een spoorbaan. Dit is de kloof. De Anaikloof, waar we nooit dachten te komen. Doch we moeten er in en de weg is op vele plaatsen vernield. We moeten dus aan het werk.

Met schoppen en houwelen werken we de gaten dicht. Dan daalt de weg en we rijden de Anaikloof in. Overweldigend grootse, mooie en wilde natuur. We hebben er geen oog voor. We loeren en houden onze wapens gereed. Bij de eerste brug zien we een TNI-wachthuisje. Hier en daar vlycht een TNI-soldaat, steeds rijden we door. De infanterie onderzoekt de vele bruggen. Zeer vele bruggen telt de Anaikloof, verkeers- zowel als spoorbruggen en tot nu toe zagen we slechts een spoorbrug vernield. De rest is intact.

Rode dahlias

Bij het volgende TNI-wachthuisje, waarin slechts uitrustingsstukken zijn achtergelaten, bloeien dieprode dalia's. Nu zijn we geheel omsloten door hoge bergwanden, beneden bruist de kali. Voorbij de volgende spoorbrug staan

De vernielde brug in de Anaikloof wordt „genomen” door de infanterie

Bren carriers in opmars door het bergterrein.

weer vele asperges in de weg, een smalle rijbaan is er tussen vrijgelaten. De TNI heeft niet de tijd gehad om deze ook af te sluiten. Steeds stapvoets voorwaarts. De infanterie voor en naast de wagens. We stoppen een eindje voor een scherpe bocht in de weg. De gesprekken worden losser. Infanteristen onderzoeken het terrein en vinden wat wapens en munitie. Het wordt donker. Verder gaan is niet verantwoord. Gedurende de nacht zullen we de kloof in de gaten houden om dan morgen op te trekken.

13 V. B.

Enkele dagen van spanning

Ook op 13 VB., het vliegveld van Padang, is enkele dagen hard gewerkt. Dag en nacht is men in de weer geweest en de anders zo rustige vliegbasis was veranderd in een operationeel vliegveld. Slechts enkele dagen duurde het; als in een rush ging de activiteit over Tabing heen. Nu gaat het oude rustige leventje er weer z'n gewone gang. Maar de mannen op 13 VB kunnen terugzien op enkele dagen vol spanning, dagen van hard werken en weinig slapen. Dagen, waarin zij een waardig stukje bijdroegen tot het welslagen van de operaties aan Sumatra's Westkust.

De actie van Tabing af, begon in de nacht van Zaterdag op Zondag (18-19) December, toen een Catalina-amphibie van de MLD startte en koers zette naar Fort de Kock, waar zij zes uur lang boven stad en vliegveld als wachtpost bleef ronddraken. Vroeg in de morgen stegen vier Catalina's met 60 man aan boord van Tabing op en vlogen naar het Noord-Oostelijk van Padang gelegen meer van Singkarak. In formatie landden de vier amphibies op het water nabij het plaatsje Soemani, waar de 60 man met rubberbootjes naar de wal peddelden en, zonder enigerlei tegenstand te ondervinden een brug in bezit namen, die bezet moest worden gehouden totdat de grondtroepen, vanuit Padang opgerukt, zouden zijn gearriveerd. Twee Mustangs gaven bescherming van boven. De Catalina's keerden intussen naar Tabing terug, haalden opnieuw 60 man op en zetten deze af in

het Noorden van het meer, bij het plaatsje Moek-Moeka. Ook hier moesten bruggen bezet worden gehouden. Tegenstand was er niet.

De op Tabing gestationeerde Mustangs van 122e squadron vlogen als dekking voortdurend boven de troepen. De eerste dag van de actie vlogen de Mustangs van Tabing 25 uur, de tweede dag 22 uur en de derde dag 17 uur. Zowel vliegers als mannen van het grondpersoneel en de bewapeningsdienst hebben het uiterste gepresteerd en daarvoor alle lof verdiend. Een van de Mustangvliegers, de serg. maj. Beers van de ML., die al 1200 vlieguren op zijn naam heeft staan en o.a. in Engeland bij 322ste heeft gevlogen, vertelde ons, dat hij overplaatsing naar de LSK heeft aangevraagd. Hij wil met alle geweld op de Meteors komen. De LSK-Luitenant Receveur daarentegen, de enige LSK-vlieger in het 122ste, houdt het liever bij zijn Mustang en is van plan nog twee jaar bij het 122ste bij te tekenen.

„Wajang Popo”

Ook de kleine Piper-Cubs van Tabing waren druk in de weer met het doen van wegverkenningen en, een enkele maal, waar zulks nodig was het leiden van vuur. Het is reuze sportief werk”, aldus kapitein-waarnemer van Aarem, de basiscommandant, die steeds met z'n Piper in de lucht is ook als is hij eigenlijk geen vlieger, maar vloog voor de oorlog als sport op Tiger-Mothjes en Bucker Jungmanns.....

Bij de Inheemse bevolking staan de Pipers bekend onder de naam „Wajang Popo”, de naam van een vliegende draak die bekend is als een zeer geheimzinnig dier.

Het vliegveld Gadoet was volkomen verlaten en niet één republikeins vliegtuig was er te bekennen. Kapitein van Aarem landde er als eerste met zijn Piper. Het 75 meter lange platform voor het stationsgebouwtje was net lang genoeg voor hem, want hij durfde niet te riskeren op de baan te landen, omdat deze evenals Magoewo ondermijnd zou kunnen zijn.

Direct zijn over land een tiental mensen o.l.v. kapitein de Haas van Tabing naar Gadoet gegaan om het vliegveld in gereedheid te brengen en hoewel zij in de Anaikloof werden opgehouden door een verwoeste brug, verwachtte men toch dat binnen een week er in zouden slaan het veld gereed te maken voor gebruik door onze Dakota's.

Fort de Kock maakte van uit de lucht gezien een doodse indruk. Mustangs wierpen boven de stad pamfletten uit, waarin gewaarschuwd werd tegen eventuele actie op Hollandse krijgsgevangenen, waarvan men wist, dat deze in Fort de Kock gevangen werden gehouden. Ook een Lockheed 12 maakte vanuit Tabing voortdurend verkenningen en wierp pamfletten uit.

Langs de rand van het vliegveld zie ik een stuk luchtafweergeschut opgesteld de lange loop dreigend gericht in de blauwe tropenhemel. „Mina Schietgraag” staat met grote witte letters op het donkere panterschild geschreven. Maar hoe graag Mina ook wil, er valt geen enkel schot te vuren.....

De M.L.-bemanning die de R.I. 006 van Djogja naar Tjilitan vloog.

(foto: M.L.)

Acht Grondbeginselen der Krijgsvoering (II)

In ons voorgaand nummer bespraken wij als eerste vier grondstellingen van de krijgsvoering: vasthoudendheid aan het doel, de juiste concentratie, de zo groot mogelijke inzet van mensen en materieel en de noodzaak van het offensief.

De vier laatste en even voorname stelregels van dit militair A.B.C. volgen hieronder.

5. Verrassing.

Bij iedere actie, iedere operatie, is het element verrassing van vrijwel overwegend belang. Immers, hoe langer onze tegenstander onkundig blijft van wat wij van plan zijn, des te minder tegenvoorbereidingen kan hij treffen. En onze kans op succes wordt hierdoor evenredig vergroot. Belangrijk is hierbij voor ogen te houden, dat naarmate 's vijands verbindingen slechter worden, onze kansen op verrassing stijgen.

De luchtlandingsactie op het vliegveld Magoewo heeft onlangs nog de waarde van de verrassing bewezen. De keerzijde van de medaille brengt ons terug naar het jaar 1917 in Frankrijk. De nieuwe Franse opperbevelhebber Generaal Nivelle zou door een geweldig offensief, gebaseerd op het perfectionneren van de „vuurwals“, door de Duitse linies heenbreken, de eind-overwinning en de zo vurig verlangde vrede brengen. Edoch, eerst werd het offensief uitgesteld, hetgeen zelden de verrassing ten goede komt. De Duitsers, rekening houdend met een geallieerd offensief, ontruimden hun voorste stellingen, waardoor de Fransen een gat in de lucht zouden slaan, en tot overmaat van ramp viel hen een Franse Divisieorder in handen, dat op dit offensief betrekking had. Zij waren dus voorbereid en het verrassende element van het grote eindoffensief was verdwenen.

Het offensief mislukte, en in het Franse leger dat geweldige verliezen geleden had brak een geweldige mutterij uit, zodat de Duitsers, indien zij het geweten hadden, op dat moment gemakkelijk tot Parijs hadden kunnen komen. Van een hernieuwd offensief aan Geallieerde zijde was bovendien voorlopig geen sprake meer.

Generaal Nivelle.

6. Veiligheid.

Alle maatregelen die tot de bescherming van eigen strijdmacht moesten dienen, vallen onder het begrip veiligheid. Dus zowel de schildwacht als agenten van de contraspionage hebben eenzelfde taak te vervullen, bescherming van eigen strijdmacht.

Kort voor het uitbreken van Wereldoorlog I wist de Russische inlichtingendienst een hooggeplaatst Oostenrijks Officier van de Generale staf in zijn netten te verstrikken. De gevolgen hiervan waren zodanig dat toen deze officier tenslotte ontmaskerd werd, het Oostenrijkse operatieplan in grote trekken aan de Russen bekend was en de Oostenrijkse Generale Staf geen tijd meer had om het plan om te werken!

7. Samenwerking.

Het geweldige belang van samenwerking bij een actie, hoe klein deze ook moge zijn kan nooit voldoende onderstreept worden. Gaat een peleton ten aanval, dan zal een groep die vastgelopen is een enig aanvallende neyengroep vuursteun moeten geven. Hoe vlatter dit in zijn werk gaat, hoe beter de samenwerking en hoe sneller de actie verlopen kan. De moderne oorlogvoering berust voor een groot deel op de intensieve samenwerking tussen de hoofdwapenen zoals grond- en luchtstrijdkrachten. De Blitzkrieg. We kunnen nog verder gaan en zelfs zeggen op de intensieve samenwerking tussen Zee-, Grond- en Luchtstrijdkrachten.

Een der meest tragische voorbeelden van gebrek aan samenwerking is de Russische catastrofe bij de Masourische meren in 1914.

Het gebrek aan samenwerking tussen de Russische Legers van von Rennenkampf in het Noorden en Samsonow in het Zuiden, gaf Hindenburg de kans om eerst Samsonow totaal te vernietigen en vervolgens von Rennenkampf tot een overhaaste terugtocht te dwingen, ofschoon beide Legers Hindenburgs krachten ver overtroffen. De vraag is gewettigd of deze militaire catastrofes de Russische Revolutie niet een stap dichterbij zijn verwezenlijking heeft gebracht.

8. Beweging.

Zonder beweging is onze oorlogvoering niet meer denkbaar. De eenheden moeten thans snel verplaatsbaar zijn, om op het juiste moment en plaats aanwezig te zijn. De oorlogvoering brengt voortdurend wisselende omstandigheden met zich mede. Beweging is weer een eerste vereiste om snel en soepel op deze wisselende omstandigheden te kunnen reageren.

Beweging is echter geen grondstelling, die voornamelijk door de laatste wereldoorlog waar gemaakt werd. De gehele krijgsgeschiedenis toont aan dat het Leger dat het snelst in zijn bewegingen is, over het algemeen meester van het slagveld blijft.

De Romeinse heerbanen maakten het Romeinse Leger tot het meest mobiele leger van die dagen.

Frederik de Grote wist door de bewegelijkheid van zijn leger het hoofd te bieden aan de Legers van Rusland, Oostenrijk en Frankrijk.

Napoleon kon door zijn snelle manoeuvres bij Austerlitz in korte tijd de Legers van Oostenrijk en Rusland in de zgn. „Drie Keizerslag“ verpletterend verslaan.

In Wereldoorlog II was het Duitse Leger, verlamd in zijn bewegingen door de geallieerde Luchtmacht, niet meer in staat om de geallieerde invasie tegen te gaan.

We zijn thans aan het einde van de bespreking der acht grondbeginselen der krijgsvoering gekomen. Geen dezer echter mag als op zich zelf staand beschouwd worden. En het zal een ieder duidelijk zijn dat het in strijd handelen met één dezer beginselen als gevolg heeft dat de anderen ook niet meer nagekomen kunnen worden.

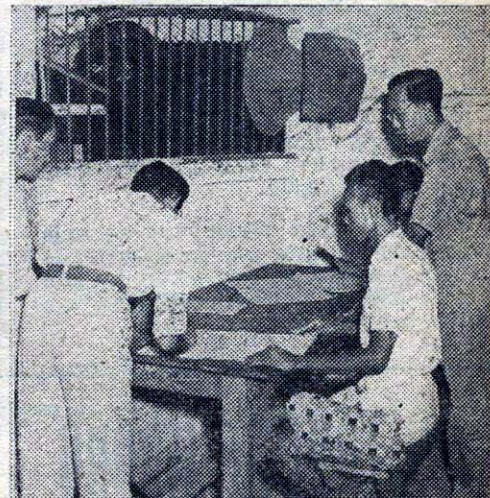
Een oorlog moet dus gevoerd worden met in acht neming van alle acht grondbeginselen of in het geheel niet gevoerd worden.

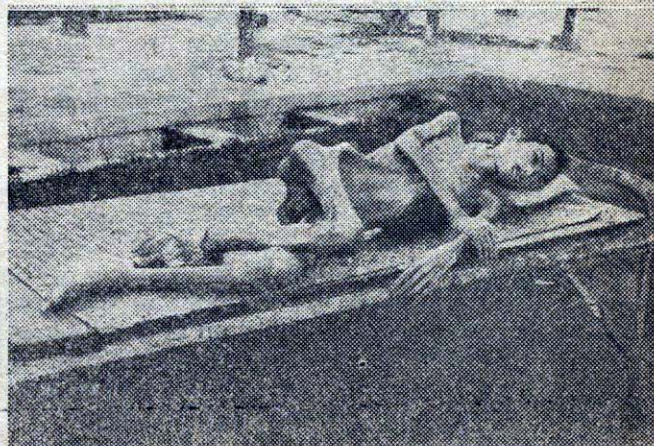
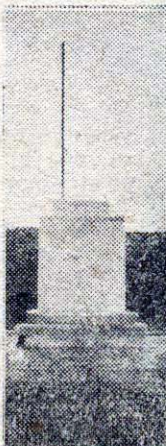
Op 22 December, kwart voor acht 's morgens, reden de eerste wagens Fort de Kock, de republikeinse hoofdstad van Sumatra, binnen.

In de moskee van Palembang legde Abdul Malik, de nieuwe Wali Negara van Soematera Selatan, volgens Mohammedaanse ritus de eed op de Koran af.

De vruchten van onze arbeid, zijn nu reeds zichtbaar: onontbeerlijke voorlichting inplaats van tot moord hitsende Djocja-propaganda. Op de pasars begint de handel te herleven en allerwege melden zich de mensen om opnieuw aan de arbeid te gaan.

In dezelfde republiek, waar 'n monument werd opgericht voor Indonesiërs, die als romusha's door de Jappen werden weggesleept en vermoord, werden onschuldigen als beesten afgemaakt en stierf het volk van honger en verwaarlozing.

HET CHINESE HUIS

Die avond brandde hij wierook op het tafeltje der Vaders. Hij bad, dat zijn Vader hem zou bijstaan, hij bad dat hij zijn geboorteland indachtig mocht blijven, en dat eens zijn asse in Chinese bodem zouden mogen rusten.

Daarop trok hij weg naar een ver land met weinig meer dan de kleren die hij droeg en een klein lederen zakje, gevuld met een handvol van China's aarde.

En in het nieuwe land werkte hij hard, door te handelen. Hij verhandelde zelfs het nietigste waarvoor de kleinste en armste mensen van dit land nog een muntje voor wilde geven. Hij vroeg wel eens veel meer van de kleine mensen dan hij hun gaf. Maar och, het land was groot en de mensen talrijk.

En na zeer vele jaren bezat hij veel, terwijl hij maar weinig betaalde. Hij overpeinsde dit en brandde toen wierook voor zijn Voorouders en zijn Vader, die hem had bijgestaan zoals hij eens lang geleden had gevraagd.

Zijn vrouw werd zwaar van de vele kinderen die zij hem baarde en van het vele eten dat hij haar kon geven. En zijn kinderen konden door zijn rijkdom van het eten een spel maken.

Zo kwam het, dat op een hete middag toen het witte zonlicht zich in rood begon te kleuren, dat hij uit zijn kleine bamboesen woninkje starend over het groene land zijn kinderen in zijn gedachten liet opkomen.

Neen niet voor hemzelf maar voor hen. Voor hemzelf verlangde hij alleen, dat zijn gebeente eens in China's grond zou mogen rusten, maar voor hen, zijn kinderen, verlangde hij een groot stenen huis. Want met de rijkdom, die hij voor hen verworven had, wilde hij hun nu voor altijd in steenvaste vorm omgeven.

Welvarend en rijk leefden de kinderen in het huis, zoals hun Vader verlangd en gehoopt had. En onderwijl bouwden zij zelf binnen in het huis verder aan de kleurrijke en gouden weelde.

En toen de Vader voelde, dat de ouderdom langzaam zijn bewegingen begon te verstarren, verliet hij zijn bamboesen hutje en liet zich terugvoeren naar het land, dat hij lange jaren geleden verlaten had, voor het uiterlijk even arm terugkerend als hij eens gegaan was. Maar rijkdom deerde hem niet meer, want hij ging alleen om zijn as aan China's aarde toe te vertrouwen.

Toen op een dag uit het verre China het bericht in het rijke huis kwam, dat de Vader overleden was, brandden de kinderen wierook voor hem op de rijk met goud en lakwerk versierde voorvaderen-tafel. En zij herdachten hun Vader doch niet zo innig, vervuld als zij waren van hunne rijkdommen, als eens hun Vader zijn Vader placht te gedenken.

Jaren kwamen en gingen en er kwam oorlog in het land en na deze oorlog waren er velen, die de kinderen om hun rijkdom benijdden.

Zij beraamden moord en zij begeerden buit. En niets belette hen om uit te voeren wat in hun harten gloeiend brandden. En zij vermoordden de kinderen, die niet waren gevluht, gebonden als zij waren aan hun eigen vrouwen en hun eigen kinderen, maar ook aan hun vele rijkdommen.

De moordenaars uit het land vermoordden alles wat leefde en roofden alles wat zij begeerden, totdat zij moe van het moorden en verzadigd van het roven verdwenen van waar zij gekomen waren.

Nu eenzaam en leeg, ontdaan van alle rijkdommen mijmert het stenen huis in doodse stilte heen, weerloos en berustend in het steeds verder grijpend verval. Stenen vallen uit de muren, houten binten, voor wie de te dragen lasten allengs te zwaar worden, breken de een na de ander krakend af. En zo zal eens verdwijnen in het niet dit Chinese huis, dat een blijvend teken van opoffering, rijkdom en wilskracht moest zijn. E.

Een Indonesiër, voor wie de bevrijding door de geallieerden te laat kwam en die als „romusha" door de Japanners afgebeeld en uitgehongerd ergens in de wildernis was bezweken, liet op een stukje papier de volgende regels achter, die in vertaling aldus luiden:

EEN LAATSTE WOORD

Ver weg van mijn vaderland,
Ver weg over de zee,
Moet ik sterven in de wildernis,
En mijn laatste gedachten zijn voor
mijn vader en moeder.
Toen ik een kind was,
Heeft mijn moeder mij verzorgd,
Zij gaf mij eten, als ik honger had,
Zij droeg mij, als ik moe was,
Zij waakte over mij dag en nacht,
Opdat ik gelukkig zou opgroeien.
Maar de hoop van mijn moeder,
De gebeden en de lof van mijn vader zijn
vergeefs geweest.
Hun geluk was een schone toekomst voor mij,
Maar het is mijn lot om in de wildernis te vergaan.
De wortels der bomen zijn mijn doodsbed,
Stof en bladeren mijn laatste kleed,
Niemand zal mijn lijk verzorgen,
Slechts de bromvliegen zullen er van genieten.

Vertrouwt op Mij

Het is al weer enkele weken geleden, dat ge de U opgedragen taak begon. Sindsdien is er enorm veel gewijzigd; ook in ons persoonlijk leven, dat van ons volk en van de volkeren hier.

Wij weten, dat het menselijk oordeel over ons handelen zeer verschillend is. Er zijn er, die geloven, dat we verkeerd deden, dat we alle vorm van gewapend optreden hadden moeten nalaten, dat het absoluut tegen de wil van God is, enz. Er zijn er ook, die menen hierin alleen een wraakgericht van God te zien, dat ons meermalen in het O.T. beschreven wordt t.a.v. het volk van Israël. Deze mensen willen ons slechts zien als wraakinstrument van God.

Het is echter uitermate moeilijk, ja zelfs onmogelijk, voor mensen, om uit te maken wat goed en wat niet goed is. God is het, Die alle dingen leidt God is de Rechter. Die beslist. Wij kunnen slechts, indien we in biddend opzien tot Hem hebben gehandeld, vertrouwen en hopen, dat we goed deden. Onze menselijke onvolmaakt-heden zullen zeer zeker maken, dat ons oordeel niet altijd geheel juist zal zijn, doch dit feit neemt niet weg, dat we ons oordeel moeten baseren, — in oorlog en in vrede —, op hetgeen wij,

in alle oprechtheid en waarheid, menen, dat God van ons vraagt.

Zeker, er zullen ook thans vergissingen worden gemaakt en fouten. Door ons en door anderen. Maar dit is absoluut zeker, dat we, hoe meer we er naar streven in geheel ons handelen Zijn raad in ons leven toe te passen, wij onszelf en anderen, waar we mee in aanraking komen, gelukkiger zullen maken. Het zal ons de vrede schenken in ons gemoed, ons geweten.

Christen-soldaat, toon wie ge zitt! Laat ons uitdragen ons werkelijk christen-zijn. Tonen, dat ons geloof reëel is, en geen holle frase. Geloof me, daartussen ligt niets, dat U dit geluksgevoel kan schenken. Het is alles of niets. Het is de beslissing, die wij allen hebben te nemen. Eens zeide een soldaat me: „God is mijn medestrijder!“ Als wij dat allen eens na zouden kunnen zeggen. God beschouwen als onze mede-wapenbroeder. Die steeds bij ons is. naast ons staat, om ons de weg te wijzen het goede, het juiste te doen. Dan, dan zouden we in staat zijn werkelijk dat te brengen, wat in de koninklijke rede in 1942 aan dit volk werd beloofd: rust en vrede. Dan zou dit niet alleen ten goede komen aan de volkeren hier in

dit mooie land, doch ook aan ons eigen volk en onszelf.

Het is een uitdaging aan ons Christenen, christen-soldaten, dit waarheid te doen worden. En al lijkt het, dat we ogenschijnlijk, momenteel een deel van de buitenwereld tegenover ons hebben, blijft Hem vertrouwen. Door geheel ons vertrouwen, maar dan ook helemaal, aan Hem te geven, daarop te blijven steunen, zullen we nimmer bedrogen uitkomen. Hij geeft ons echter de vrijheid Hem aan te nemen of te verwerpen; doch steeds zal het Zijn stem zijn, die tot ons blijft roepen. Hoe groter onze moeilijkheden worden, als volk en persoonlijk, hoe verwarder het er misschien rondom ons, voor ons uit gaat zien, laat ons Hem vast houden, luisteren naar Zijn roepstem:

**HOUDT GOEDEN MOED EN
WEEST STERK.**

**VERTROUWT OP MIJ: IK ZAL
HET MAKEN!**

J. V.

WAPENBROEDERS GEVALLEN

12 tot en met 18 Dec. 1948.

K. L.

Tlt. P. H. BASTIAENEN,

no. 250626008.

K. N. I. L.

Men. Sld. ekl. Infle. W. UMBAS,

stb. nr. 32728.

Winterverlangen

Het vruchtbaar rusten van de late velden
Een boom, geëst tegen een loden lucht,
De felle wind, die haar gezag doet gelden,
Een koppel eenden in zijn strakke vlucht.

Het wijde kringen van de blanke meeuwen,
Het grauwe water en het dorre duin,
Wat vissers, die bedaard hun schuiten breeuwen,
't Bewaarfruit en de meren in de tuin.

Het gloeien in de haard van hout en kolen,
De club-fauteuil, het glas met rode wijn,
Een hand, die even door m'n haar wil dolen,
De warmte van het, thuis te kunnen zijn.

Het blauw is hel, de zon staat brandend boven
De mensen, die hier traag hun arbeid doen
De grond is heet, het blad is grijs bestoven;
en alles om mij heen is groen.
Is groen!

Jan van Loo

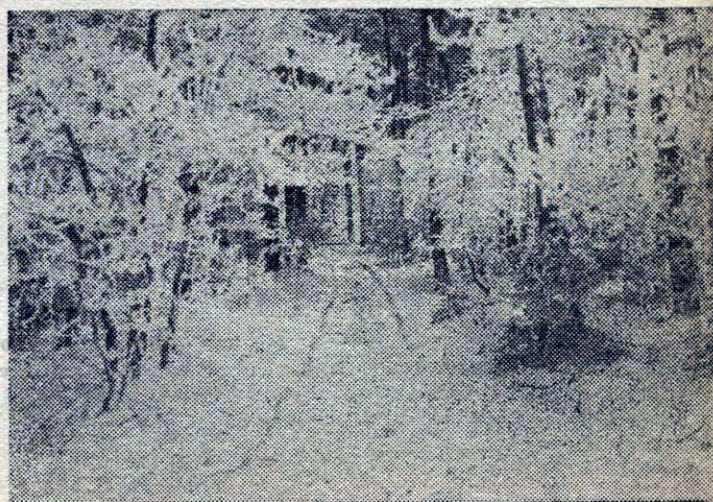

foto: A. van Haren

Wapenbroeder

Carroussel

WIE WEET TE LACHEN OP ZIJN TIJD
EN NIET DE DAG IN ZORGEN SLIJT,
GEEFT AAN DE WERELD BETER WAAR
DAN MENIG SAAIE KANKERAAR.....

GEORGE
LIBANI

Oh, lieveling, ik vergat je te vragen om
nog een doosje schoensmeer uit het dorp
mee te brengen.

(Bonjour Dimanche)

— Waarom verliet jij je laatste betrek-
king?

- Wegens ziekte.
- Welke ziekte?
- M'n baas zei dat-ie ziek van me werd.

Dokter: Ik kan geen enkele oorzaak vinden
voor je kwaal. Ik denk dat het aan het drin-
ken ligt.

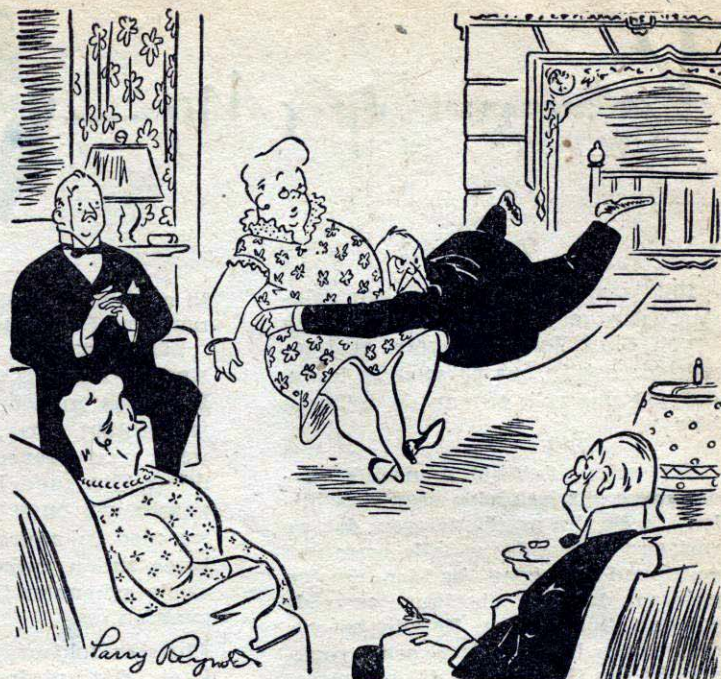
Soldaat van Neemum: O.K., dokter. Dan
komen we nog maar eens terug als U
nuchter bent!

M.P.: Kon je niet om de betja heen rijden
in plaats van er over heen?

Chaufeur Moetjemijhebben: Ik was er
niet zeker van of ik wel genoeg benzine had
om die omweg te maken.

Arbeidsmogelijkheden na demobilisatie: Mannequin bij C. & A.

Larry Reynold

Over veertig jaar: ... Nou, en toen nam ik me 'n schuiver over
dat sawahdijkje en ik nam 'm in z'n kladden.

(tek: Lines of least Resistance)

Nic

— Dus, U kunt me verzekeren, dat dit
pak helemaal van wol is?

— Oh, ik wil U niet bedriegen. . . de
knopen zijn van been!

(La Presse)

— Dokter, zei het balletdanseresje, ik wil
graag dat U me inent op een plaats, waar
het niet zichtbaar is.

— Goed, meisje, zei de dokter, steek dan
je tong maar uit.

S.M.I. tot soldaat: Man, haal die mening
van je gezicht!

Mevr. Jansen: Lieve help, Piet, dit is
onze baby niet! Het is de verkeerde kin-
derwagen.

Meneer Jansen: Leuter niet, mens, dit
is er een met rubberbanden!

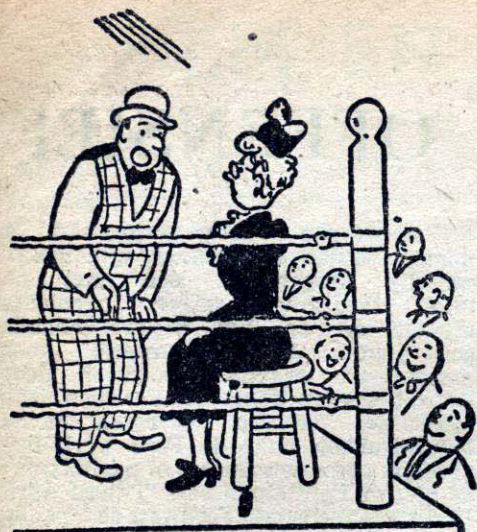
— Wat is het eerste dat je doet, als je je
geweer schoon maakt, soldaat?

— Naar het nummer kijken, luit.

— Wat heeft dat er nou mee te maken?

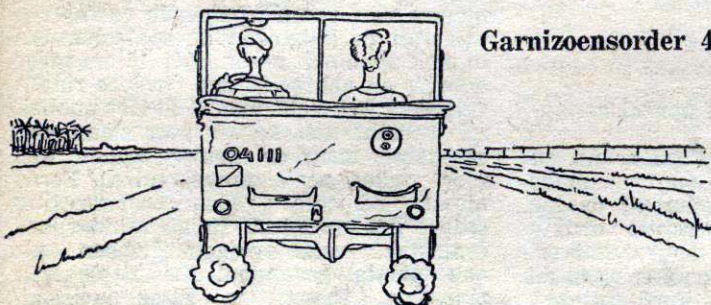
— Om er zeker van te zijn, dat ik mijn
eigen spuit schoon maak, luit!

tek: Sipma

„Het spijt me erg, mevrouw, maar deze plaats is bezet.”

(Argosy)

Garnizoensorder 481

.... gewapend en met tweeën.

inz: H.F.

(tek: Lines of least Resistance)

Guttegut, mens. Ik ben helemaal uit m'n doen. Onze Jan schreef uit Indië dat-ie z'n wolletjes niet meer draagt

Inspecterend Artillerie Commandant: Wat is dat hier voor een bende? Alle kerels kruipen over de grond, zitten in de bomen en lopen langs de weg te zoeken. Wat heeft dat te betekenen?

Jonge luitenant: Ja, ziet U, Overste, voor we gingen eten, heb ik het kanon laten camoufleren, en nu kunnen we het nergens meer terugvinden.....

Ze kwam juist van een cursus E.H.B.O., toen zij een man op straat zag liggen, met zijn hoofd op zijn ene arm en de andere op een wonderlijke manier onder hem gevouwen. Ogenblikkelijk knielde zij naast hem neer en ging aan 't werk.

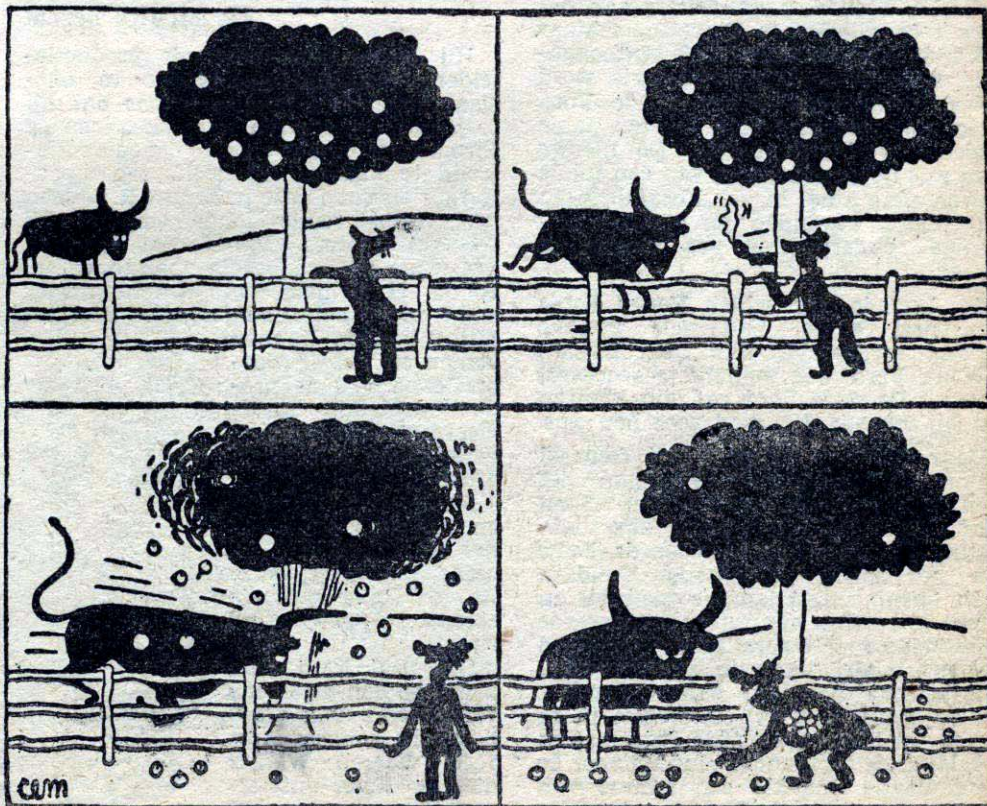
— Dame, zei het slachtoffer, 'n arbeider van de Gemeentewerken, ik weet niet wat U aan het doen bent, maar ik wou wel graag dat U me losliet. Ik probeer een lantaarn op te houden voor de man onder me, in het mangat.....

Enige maanden na de Duitse inval in Noorwegen stortte een vliegtuig vlak bij de kust in zee. 'n Visser stapte haastig in zijn boot om hulp te bieden, maar kwam even later weer alleen terug. De toeschouwers aan de wal begrepen er niks van.

— Nazi's — zei de visser kort.

— Maar leefden ze niet?

— Een van hen wel, antwoordde de Noor, maar je weet zelf hoe die rotmoffen kunnen liegen!

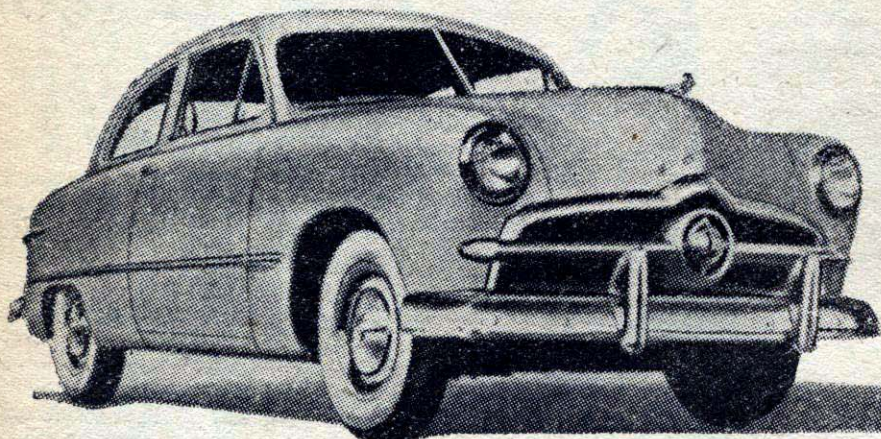

(Sat. Ev. Post)

Wapenbroeders

HENRY FORD II in het OFFENSIEF

Een strijd op leven en dood

De Ford 1949

Toen de kleinzoon van de grote Henry Ford de directie van de Ford-Motor Co. in September 1945 overgenomen had, stelde hij zich twee doelen voor ogen en wel, de leidende plaats in de laagste prijsklasse op Chevrolet te heroveren en vervolgens de Chrysler Corp. in het totaal aantal verkochte wagens te passeren. Ogenscheinlijk bescheiden oogmerken voor iemand wiens grootvader eens de helft van het totale aantal automobielen in de Verenigde Staten had verkocht. Toen de jonge Henry aan het werk toog glimlachte Detroit..... Maar zodra de Nieuwe Ford 1949 tentoongesteld werd in de Waldorf-Astoria werd het duidelijk, dat Henry II de Ford Motor-Co. verjongd had, en een taale mededinger bleek te zijn. De nieuwe Ford was het eindproduct van een totale omwenteling die in de Fordfabrieken had plaats gevonden en die de reusachtige onderneming zou maken of breken.

De legende van wijlen Henry Fords industrieel genie, had vele zwakke punten verdoezeld. Zijn „Tin Lizzie“, T Model Ford, was wellicht te succesvol geweest. De oude Ford gaf zijn klanten wat hij meende dat goed voor hen was.

Maar Williams Knudsen bij General Motors, zelf een oude Fordman liet geen enkele kans voorbijgaan. Toen Ford in 1927 sloot om zijn uitrusting te reorganiseren voor de bouw van het model A, sprong Knudsen in de opening. Een langere wielbasis en betere uitrusting aanprijzend, passeerde Chevrolet voor het eerst Ford. Toen Ford met zijn model A terrein begon te winnen, sprong Knudsen wederom voorwaarts door de 6 cyl. Chevrolet in te voeren. In 1932 antwoordde Ford met de V-8. Maar de 6-maanden sluiting voor de reorganisatie maakte een aanval van andere zijde mogelijk. De kleine Chrysler Corp. bood een keurig gestijlde Plymouth met hydraulische remmen aan en pas-

seerde Ford in het totaal aantal aange maakte wagens.

Vanaf die tijd boekte Ford zo nu en dan succes zoals in 1934 en 1935, maar de positie van de maatschappij daalde voortdurend. De concurrentie drukte de Ford-leuze langzaam maar zeker uit de publieke acht. Bovendien werd de zakelijke kant van de Fordfabrieken niet erg nauwkeurig „gerund“. Het was dus geen veelbelovende erfenis die de jonge Henry II op zijn 20ste jaar in de schoot werd geworpen.

De nieuwe bezem

Hij begon met de oude productie-leiders van zijn grootvader te ontslaan, maar hij besepte tevens dat hij te jong en onervaren was, om alleen de Firma weer paraat voor de concurrentiestrijd te maken. Hij zocht een medewerker en vond deze in Ernest R. Breech een veelbelovende jonge employé bij General Motors. Vanaf dat ogenblik begon de nieuwe bezem snel te vegen. Henry II behield twee krachten wier stem onder het „oude regime“ niet tot uiting hadden kunnen komen en wel de vice-president van de productie-afdeling en de vice-president van de verkoop en adverteer-afdeling.

De nieuwe Mercury en Lincolns pasten in het reorganisatie plan, maar de wagen waar het om ging zou een totaal nieuwe Ford zijn.

De 1949 Ford ontstond op een algemene vergadering van afdelings-chefs begin Aug. 1946, George Walker die de Nash ontworpen had maakte het eerste ontwerp. Gaandeweg begonnen de-

ze ontwerpen vaste vorm aan te nemen totdat de plannen uiteindelijk gestalte kregen in één met de hand vervaardigde wagen. Ingenieurs monteerden op het nieuwe chassis een oude Ford carrosserie voor camouflage, waarna proefritten door Detroit werden gemaakt. Verleden jaar werd het ontwerp „bevoren“ en de blauwdrukken naar de Ford werktuig-afdeling gezonden. Succes of mislukking: de nieuwe Ford stond vast. Twaalf April 1948 kwam de eerste Ford van de lopende band.

Is de nieuwe Ford werkelijk revolutionair? Naar afgelopen Ford-standaarden in ieder geval. Een laag, niet Ford-aandoend, silhouet vervangt de traditionele afgeronde bovenkant en het betrekkelijk smalle carrosserie lichaam. Een nieuwe van voren afgeplatte carrosserie, waarvan de zijkanten de spatschermen in zich opnemen geven vóór 15 cm meer breedte en achter 20 cm. Grotere ruiten verhogen het zicht met 25%. Het publiek zal wellicht niet achter over slaan van verbazing, maar de nieuwe wagen was zeer zeker, zoals aangekondigd, Fords meest radicale gedaanteverwisseling sedert het model A. Enige minder belangrijke verbeteringen hebben nu ook plaats gevonden. De zitplaatsen zijn nu tussen de assen gelegen, asloze wielophanging zal de archaische transversale veer vervangen. De zeer betrouwbare 100 paards V-8 is wat verbeterd, doch belangrijke wijzigingen doen zich hier niet voor.

Concurrenten vrezen de Ford-Motor Company wellicht niet, doch hebben wel geleerd om terdege met de jonge Henry rekening te houden. G.M.C. en Chrysler zullen nieuwe wagens op de markt brengen om Fords uitdaging op te nemen. Het directe voordeel dat Ford uit de nieuwe wagen hoopt te halen is de bekendheid om op stijl-gebied een leidende rol te spelen. Een reputatie, die wellicht een beslissende factor zal zijn in het komende, niets ontziende gevecht voor de verovering van de automobielenmarkt.

Dit is kennelijk de eerste Ford 1949 die ze gezien hebben!

Dat de film een „kunst” is althans in haar beste momenten kan zijn, vormt tegenwoordig wel geen punt van discussie meer. Een andere vraag is echter, of men steeds voldoende oog heeft voor de volstrekt zelfstandige positie, die de film inneemt ten opzichte van de andere kunsten. Ook nu nog is men vaak geneigd bij de beoordeling van een film dezelfde maatstaven aan te leggen als bij een toneel-critiek. Zo'n criticus bewijst daarmee zowel de film als zichzelf, een slechte dienst. Hij geeft blijk niet veel begrepen te hebben van het weren der film en bovendien kan hij de film op deze wijze geen recht doen wedervaren.

Een oppervlakkige vergelijking tussen film en toneel brengt al dadelijk enige zeer kenmerkende verschillen aan het licht. Het filmbeeld is in voortdurende beweging, terwijl daarentegen voor het toneelbeeld het bewegingselement niet essentieel is. De toeschouwers zien het toneelbeeld van één kant, de filmscènes worden hun van alle kanten vertoond. Bij de film wordt men als het ware in het beeld betrokken, doordat de afstand tussen de toeschouwer en het filmgebeuren zich voortdurend wijzigt, dit in tegenstelling met het toneel, waar deze afstand hetzelfde blijft. Iedereen heeft waarschijnlijk wel eens gehoord van een „long shot”, een „medium shot” en de „close up”, de drie elementaire wijze van instelling, die de camera-man tot zijn beschikking heeft. De long shot voert ons

een bepaalde scène binnen. De medium shot gaat selectief te werk en haalt bepaalde details naar voren. De close-up tenslotte trekt ons zo dicht mogelijk naar het object toe en concentreert onze belangstelling in de hoogste mate. De maker van een film is vrijwel onuitputtelijk in zijn middelen om ons zo intensief mogelijk aan het filmgebeuren te doen deelnemen.

Deze verhouding tussen bioscoop, publiek en film levert inmiddels grote gevaren op en herhaaldelijk is hierop door de voorvechters van een ware filmkunst met de grootste nadruk gewezen. De bioscoopbezoeker zal er — door de intensiteit, waarmee hij in het filmgebeuren wordt opgenomen — licht toe komen zijn kritische instelling ten aanzien van het vertoonde te verliezen. Door het rechtstreekse van de fotografie ervaart hij de in beeld gebrachte voorstellingswereld als werkelijkheid, hoeveel zij dat niet is. Men beleeft de film dan niet meer als kunstwerk, maar als gefotografeerde werkelijkheid en komt niet meer toe aan een objectieve beoordeling van de artistieke en culturele waarde. Het zal duidelijk zijn, dat de invloed van de film als maatschappelijk verschijnsel niet makkelijk kan worden overschat. Dit is vooral het geval met de propaganda-film, d.w.z. een film, waarin een bepaalde opvatting of idee wordt verkondigd. Het zal van de aard van het gepropageerde afhangen of deze „innige” verhouding tussen de bioscoopbezoeker en film een voordeel of een nadeel is.

Als je ziet, hoe jaar in jaar uit de markt wordt bedolven door films, die slechts gemaakt werden om zoveel mogelijk geld in het laatje te brengen, dan dreig je wel eens je geloof in de „betere” film te verliezen. Het publiek is almachtig. Van zijn kritische instelling zal het afhangen of de film gebruik kan maken van de ruime mogelijkheden, die voor haar zijn weggelegd.

FEITEN

— **DE CULTURELE ADVIESCOMMISSIE** van de Nederlandse Bioscoopbond heeft de negen filmpjes over West-Indië, die vervaardigd werden door L.J.A. van Dijk en P. Buis, aangewezen als films, die voor verplichte roulatie in de Nederlandse bioscopen in aanmerking komen. Een filmpje „Skymasters” (B. Kok) daarentegen, kon geen genade vinden in de ogen der Adviescommissie en werd afgekeurd. Deze commissie fungeert min of meer als het „geweten” van de Nederlandse filmwereld. Op de duur hoort zij het peil van de in ons land vertoonde films belangrijk te verhogen.

— **DE DUITSE FILM-INDUSTRIE WORDT** weer op de been geholpen. Er zijn al verscheidene films gereed gekomen. Men is thans bezig met de film „Bloed en Schuld”, waarin de hoofdrollen vertolkt worden door authentieke nazis. Het is niet te verwonderen, dat de schuldvraag het onderwerp van de meeste naoorlogse Duitse filmwerken vormt.

— **DE BESTE ENGELSE FILM VAN 1948.** Sir Laurence Olivier's „Hamlet”, hoort goed in Amerika. In een bioscoop te New York, waarin „Hamlet” wordt vertoond, zijn alle plaatsen reeds een half jaar van te voren uitverkocht en men verwacht, dat deze film alleen al in dit theater twee jaar achtereen zal blijven draaien. Gedurende de komende maanden zal „Hamlet” in alle grote steden van Amerika worden vertoond. De perscommentaren zijn niet karig met hun lof: Sir Laurence Olivier wordt „de grootste acteur van onze tijd” genoemd. „Hamlet” werd door Olivier vervaardigd voor het J. Arthur Rank-concern. De kosten bedroegen vijf miljoen gulden.

— **NU WE TOCH OVER AMERIKA** spreken: Warner Bros., een der „groten” heeft 50.000 dollar overgemaakt aan een fonds voor kankeronderzoek. Dit is de volledige onbrengst van een korte film in „technicolor”, „Power behind the nations”, die in vele Amerikaanse bioscopen werd vertoond.

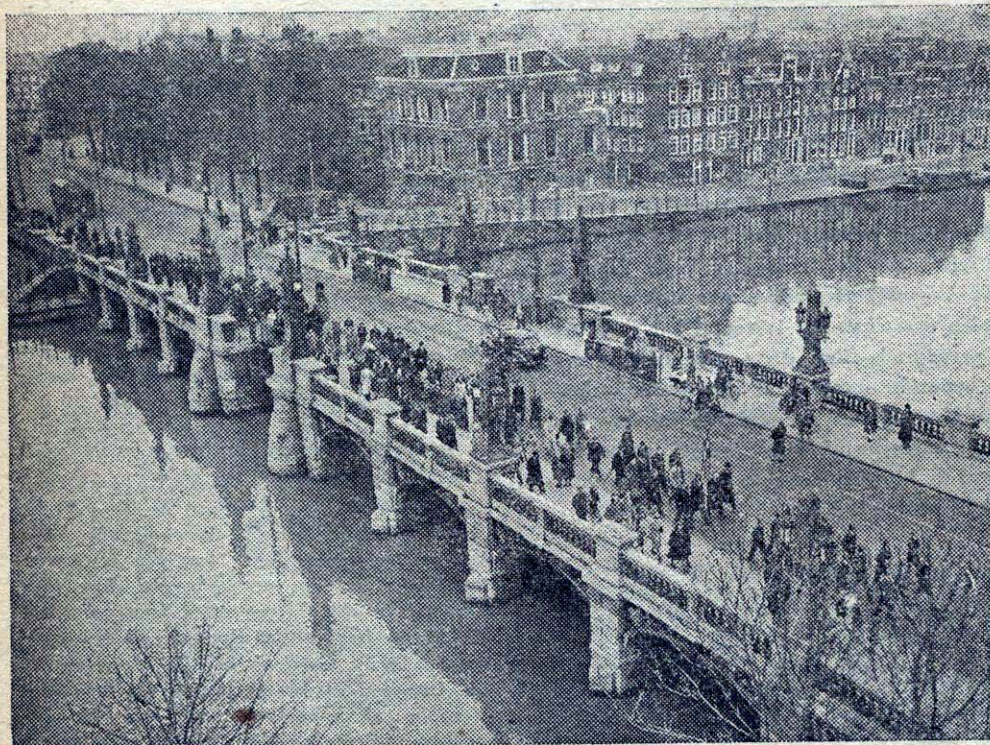
— **EEN NEDERLANDS FILMTIJDSCRIFT** brengt onder de kop „Groot nieuws in klein bestek” o.m. het volgende schokkende bericht: „Eleanor Parker heeft een dochter, Charles Vidor heeft een zoon, Humphrey Bogart en Douglas Kennedy kunnen elk ogenblik vader worden. De ooevaar heeft het druk in Hollywood.....” Groot nieuws inderdaad. We praten gewoonweg over niks anders meer.....

Amsterdam, dat plekje.....

In de beklagenbank

December — Onze goede stede aan d'Amstel en aan het IJ is nu ontdaan van de poëzie van zomer en najaar; we gaan het grauwe, kouwe seizoen tegemoet met misschien de idylle van een witte winter, die heel aardig is voor een poosje, maar in een metropool als Amsterdam veel ongemak veroorzaakt. Zóver is het echter nog niet, want de thermometer is deze maand nog maar tweemaal beneden de 10 graden Celsius geweest. Het Bijzonder Gerechtshof heeft tenminste de laatste weken heel wat hogere temperaturen geregistreerd. De atmosfeer is daar veertien dagen aaneen stuk geladen geweest door 7 „donderwolven“, die de kleine opgepakte

3 jaar zal moeten opkaappen; 7 waren geëist. „Zul je nu geen vijltjes of zaagjes meer in je schoenzolen verstoppen?“, vroeg de president aan het einde. „Nee“, hakte Gerrit, „en ik zal later een beter leven gaan leiden“. Van de misdaad naar een nieuwe organisatie van de N.S.B. is maar één regel. Op een der grachten van onze stad is zojuist een onderduik- en bonnencentrale ontdekt voor ex-N.S.B.-ers en ontvluchte politieke delinquenten. De organisatie zat goed in elkaar; het lidmaatschap kostte 50 cent per maand. Wel 20 politieke delinquenten liepen per dag af en aan. Verschillende organisatoren leidden bij dit „liefdewerk“ een makkelijk leventje.

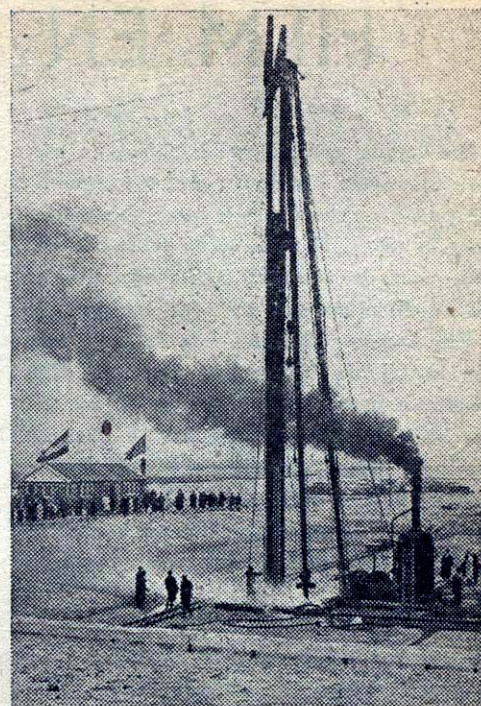

De Amstelbrug te Amsterdam. Over de brug trekt een stoet van deelnemers aan de herdenking van gesneuvelde geallieerde militairen, naar de Nieuwe Ooster Begraafplaats op 14 November 1948.

menigte in de rechtszaal dagenlang overschaduwd hebben met het asgrauw der verachtelijkheid. Zeven Duitse kampbeulen uit het voormalige doorgangskamp Amersfoort moesten zich verantwoorden voor de vierschaar. We moeten deze „lichten“ onder de korenmaat vandaan halen. Het waren Kotella, Berg, Oberle, Wolff, May, Bracke en Alscher. Nog nimmer zijn er voor dit Hof zulke verschrikkingen over het martelen van gevangenen geopendbaard als tijdens het onderzoek van deze massamoordenaars. Het ergst is nog, dat de verdachten zich zo weinig van hun schuld bewust zijn. De eis, die pas eind volgende week in alle zaken gesteld worden laat geen twijfel over het vonnis; de zwaarste straf voor allen. Nu we toch „op het pad der misdaad“ zijn, kunnen we aansluitend vermelden, dat de befaamde in- en uitbreker „Gerrit de Stotteraar“

In een paar regels

Hoera, we winnen met de rattenbestrijding. Hadden we voor kort nog één rat per inwoner, thans laat het cijfer een breuk zien, namelijk $\frac{3}{4}$ rat per inwoner. Een speciale gemeenteploeg maakt veel ratteplan met zee-ajuin, een voortreffelijk verdelgingsmiddel. Een zesdaags kapperseconcours, annex-tentoonstelling in het R.A.I.-gebouw is een succes geworden. Vele figaro's hebben mooie prijzen in de wacht gesleept voor prachtig vakmanschap. Op de slotavond is tevens een „Miss Amsterdam“ uit de wedstrijdbus gekomen, een meisje, dat een jaar lang die titel mag dragen. De directeurs der grote bioscopen hebben tegen Januari hun orkestleden ontslagen. Zij kunnen vanwege de hoge vermakkelijheids-

De eerste paal voor de Nieuwe elektrische centrale gaat de grond in.

belasting, die niet op het publiek verhaald mag worden, geen variëte'-nummers meer bekostigen. De musici verdienen samen een half miljoen gulden per jaar. De 80-jarige, nog altijd even toegewijde dirigent van het Koninklijk Mannenkoor „Apollo“, Fred Roeske, is onlangs stevig in de bloemen gezet. Op 28 October was het 300 jaar geleden, dat de laatste van de 13659 (houten) palen, waarop het Koninklijk Paleis op de Dam rust, de grond ingedreven werd en een week later — November '48 wel te verstaan — werd met enige ceremonieel de eerste (gewapend betonnen) paal van de 9000 geslagen voor de nieuwe elektrische centrale, die aan de Hemweg in West zal verrijzen. Iedere paal weegt bijna zes ton. Tegelijk met het optreden van circus Mikkenie liep in onze stad een circus, dat de politie in elkaar had gezet, vooral om jeugdige harten te winnen. Nou, ze hebben er 20.000 minstens gewonnen. Het gemeentebestuur heeft weer eens een groot crediet gespuid en wel 8 miljoen gulden voor werken aan de haven, die voor Mokum zo van belang is. De kogel is door de kerk; op Schiphol zullen de Fokkerfabrieken gevestigd worden met 3000 man personeel, waarvan 500 technici. In de Oranje Nassau-kazerne aan de Sarphatistraat is deze maand vanwege de R.A.O. een uitstekend ingericht ontspanningslokaal met een hoogstaande variëte'-avond heropend. Niets dan eerste klas avonden staan op het weekprogramma. De Westerstraat is vier dagen in feestroes geweest, omdat ze daar eindelijk en ten lange leste een asfaltbestrating gekregen hebben in plaats van de Middeleeuwse kinderhoofdjes. Joop Geesink, de geestige afficheontwerper en tekenaar heeft aan de Duivendrechtse kade een filmstudio geopend voor reclame-poppenfilms. Niet alleen maakt hij hier met zijn staf de poppen, maar tevens vervaardigt hij in de studio's de meest aantrekkelijke filmpjes. Geesink heeft zijn bedrijf „Dollywood“ gedoopt. Tot slot een sterk maar waar verhaal uit de Jordaan. De kapper W. Peeters van de Rozengracht ving onlangs dicht bij de stad een stroek van 1 meter 30 lang en met een gewicht van 30 pond; er is geen woord latijn bij.

Ph. J. Somers

Stevens in de penarie

Soldaat Stevens van het Amerikaanse bezettingsleger in Duitsland heeft in Berlijn de smaak gekregen van echte Russische wodka. En toen de Russen onlangs de verjaardag van de Russische revolutie vierden — de 31ste verjaardag — dronk Stevens ter ere daarvan graag een glas wodka, samen met Russische soldaten.

Politiek is politiek — maar wodka is wodka, zal hij gedacht hebben. Maar de kriegsraad besliste: wacht is wacht en daar hoort geen wodka bij. Stevens werd veroordeeld tot zes maanden voorwaardelijk en 180 dollar boete. „Honderdtachtig dollar?“, vroeg Stevens verbaasd. „Dat is nog duurder dan een fles wodka op de zwarte markt“. Hij vond de koop slecht. En loopt voortaan model wacht.

Ook zij verkozen de vrijheid!

Een Russisch vliegtuig landde op een vliegveld in de Amerikaanse zone van Oostenrijk, had iets te veel snelheid en reed een hek aan spaanders. Twee officieren stapten uit en de bestuurders haalden hun Russisch-Engels woordenboekje voor de dag, bladerde er haastig in en deelden toen aan de Amerikanen mee: „Ik is piloot“. Het tweetal vertelde van de vrijheid van

Amerika te willen genieten. Russische verbindingsofficieren kregen nog de gelegenheid het de twee vliegeniers uit het hoofd te praten. Zij praatten negen uur. Maar tevergeefs: de vluchtelingen hadden de smaak van de vrijheid te pakken en wilden niet naar Rusland terug. Zelfs de smaak van de Wodka was daar niet tegen op gewassen. De Europese winter heeft de luchtbrug naar Berlijn een ogenblik tot stilstand gebracht. Een dichte mist, als men het in tijden niet had gezien, bracht dit enorme luchttransport voor 2½ miljoen Berlijners enige dagen vrijwel tot staan. Het werd stil op de Berlijnse vliegvelden, waar anders om de twee minuten een vliegtuig met levensmiddelen aankomt. De piloten waren er niet rouwig om.

Het valt niet mee elke dag twee vluchten naar Berlijn te maken — wie 300 à 400 maal de luchtbrug heeft gevlogen voelt wel eens voor een ommetje. Dat hij niet kan en mag maken. Soms gaan de Russen in de buurt van de luchtbrug schietoefeningen houden. Met lucht-doelgeschut.

Alleen maar om te oefenen. Tot nu toe heeft men de oefeningen meer aangekondigd, dan ze in werkelijkheid gehouden. Maar de Russen hebben nu eenmaal de smaak te pakken — van de zenuwenoorlog.

Prinses Margaret Rose van Engeland.

Die andere luchtbrug

Over luchtbrug gesproken: men beweert, dat er een geheime luchtbrug bestaat, die van Tsjecho-Slowakije naar de staat Israël voert. *Dwars over Zuid-Oost-Europa zou men wapens uit de Tsjechische wapenfabrieken naar Palestina voeren. Alles door de lucht. Zo zou het leger van Israël hoe langer hoe beter in de wapens komen te zitten. Minder geheimzinnig behoeft men met de immigranten naar de Joodse staat te doen. Brachten de Engelsen vroeger dozijnen schepen met illegale immigranten op om de opvarenden in een kamp op Cyprus onder te brengen, thans varen schepen vrijelijk uit allerlei Europese havens met Joodse immigranten aan boord. Die zullen zich als vrije mensen vestigen in Israël, soms na jarenlang in kampen te hebben gehuisd, eerst ergens als verschoppelingen, bedreigd door gaskamers, toen als overbodigen, met wie niemand raad wist in kampen voor „verplaatste personen“. Een wonder, dat er in dit Israël met enthousiasme aan de nieuwe staat wordt gewerkt?

Het betwiste land

Maar keren wij in gedachten terug naar Duitsland. En richten wij nu in het bijzonder de blik eens op de Duitsers zelf. Waar die nu weer de smaak van te pakken hebben? De wodka is te duur voor hen, de vrijheid waarderen ze niet voldoende. Maar uit al het vertoon van tegenstellingen tussen Russen en Westelijke geallieerden, uit de zorgen voor de luchtbrug, uit de beslissing het Ruhrgebied toch maar weer toe te vertrouwen aan de Duitsers zelf — daaruit maken zij de gevolgtrekking, dat ze toch maar weer een uiterst belangrijk volk zijn. Niemand kan het buiten het „Herrenvolk“ stellen, want doen Russen en Amerikanen niet hun best om hen voor zich te winnen? Ja, daar hebben de Duitsers weer de smaak van te pakken. Het vuurtje van de tegenstellingen wakkeren ze slim aan.

Duitsers krijgen een kans!

„Van de fabriek van Krupp staat alleen nog maar de stoep“, zong men voor Radio-Oranje na een van die langdurige nachtelijke aanvallen in de loop van 1943. Maar er was toch wel wat meer van overgebleven al dachten we toen, dat het hele industriegebied daar bij de Ruhr, fabriekssteden als Essen, Gelsen-Kirchen, Duisburg, Dortmund, Oberhausen, Bochum in puin lagen met alleen de fabrieksschoorstenen nog staande in een puinzee. Het Ruhrgebied is nog altijd een van de voornaamste industriegebieden van de wereld. Er worden weer kolen gedolven, uit de hoogovens komt weer ijzer. Maar er kan meer worden geproduceerd en de Amerikanen hebben daarom besloten de industrieën van het Ruhr-gebied weer aan de Duitse magnaten terug te geven. De Duitsers hebben de vrees voor Rusland handig gespeeld: in het Ruhr-gebied worden ze dus weer baas in eigen huis. Geen internationalisatie, zoals de Fransen hadden gehoopt, die drie keer — tel maar na 1870, 1914 en 1940 — het moordend geweld van de wapens gesmeed in het Ruhrgebied hebben ondervonden. Men mag wensen, dat men de Duitsers ditmaal eens niet hun gang laat gaan, maar ze goed in het oog houdt.

J. Th. Balk.

DE K.N.V.B.-COMPETITIE

District I:

De nieuwe aanwinst in deze afdeling, het Schiedamse S.V.V., is hard op weg reeds de eerste de beste keer dat in de hoogste afdeling wordt meegespeeld het kampioenschap binnen te halen. Van de 14 gespeelde wedstrijden werden er slechts 2 verloren en 2 gelijk gespeeld. Tien overwinningen betekent, dat praktisch elke mededinger de das omgedaan is. Alleen Xerxes, was zwaar gehandicapt door het niet meespelen van Faas Wilkes in de

*
... En Wilkes komt na zijn breukoperatie weer mee helpen. ...

laatste wedstrijden, kan nog een bedreiging vormen. De Rotterdammers hebben twee wedstrijden minder gespeeld dan de bewoners van de jeneverstad en theoretisch staan zij dan ook slechts één punt achter. En Wilkes komt eerstdaags weer de geleerden versterken.

Blauw-Wit en Ajax zijn iets te ver afgezaakt om ernstig mede te dingen voor de hoogste plaats. Ofschoon Ajax in het verleden wel eens meer een dergelijk krachttoertje heeft uitgehaald. Voor de onderste twee plaatsen (dit jaar versterkte degradatie) zijn behalve Sparta, die kranig won van D.O.S. met 1-0, 't Gooi, Volewijckers en Haarlem, het vorig jaar nota bene kampioen, in de running. Zelfs A.D.O., Stormvogels en D.O.S. zijn nog niet veilig. De eerste twee maanden van 1949 zullen dan ook de nodige verrassende uitslagen brengen.

S.V.V.	14	10	2	2	22	34-15
Xerxes	12	7	3	2	17	29-18
Blauw Wit	13	7	2	4	16	30-20
Ajax	13	6	4	3	16	30-21
D.O.S.	13	6	1	6	13	27-27
Stormvogels	14	6	1	7	13	25-30
A.D.O.	12	4	3	5	11	20-19
Haarlem	12	4	2	6	10	23-26
Volewijckers	14	2	6	6	10	13-22
't Gooi	13	4	2	7	10	15-27
Sparta	12	1	2	9	4	9-30

District II:

Zal de 65-jarige Dordse Football Club hier tot de degradatie-candidaten gaan behoren? Na de nederlaag tegen D.W.S. is de positie van D.F.C. er niet beter op geworden. D.H.C. uit Delft zal dit jaar vrijwel zeker het kind van de rekening zijn. De versterkte degradatie houdt er de spanning volop in want ook in deze afdeling zijn behalve

D.H.C. en D.F.C., Zeeburgia, K.F.C., H.B.S., D.W.S., H.D.V.S. en zelfs Neptunus nog in degradatie-gevaar.

V.S.V. heeft nog steeds de leiding, op de voet gevolgd door E.D.O. Feyenoord mag men geen ernstige kampioenscandidaat meer noemen.

V.S.V.	14	12	0	2	24	35-20
E.D.O.	13	7	4	2	18	29-15
Feyenoord	13	6	5	2	17	34-24
Neptunus	12	5	4	3	14	18-17
H.D.V.S.	13	4	5	4	13	28-20
D.W.S.	13	5	3	5	13	17-19
H.B.S.	14	5	2	7	12	31-41
K.F.C.	14	3	6	5	12	26-28
Zeeburgia	14	3	4	7	10	23-28
D.F.C.	12	3	3	6	9	15-22
D.H.C.	14	2	0	12	4	15-37

District III:

Dit is altijd weer de afdeling met een maximum aan spanning. Het van plaats verwisselen gaat elke wedstrijd-week door. Maar het meest frappante is wel, dat A.G.O.V.V. als leider in deze klasse zelf nog niet veilig is voor het spelen van degradatie gevaar. De lezer herinnert zich misschien, dat Be Quick (nu op de negende plaats) eens de leiding heeft gehad. Behalve N.E.C., dat met 10 winstpunten onderaan staat, hebben zes clubs de twijfelachtige eer in direct degradatie gevaar te verkeren. Als dit maar niet op een verlengstuk van de competitie uitloopt. Het is m.i. niet uitgesloten, dat meerdere clubs beslissingswedstrijden moeten spelen.

A.G.O.V.V.	14	6	4	4	16	24-22
Heracles	13	7	2	4	16	22-14
Enschede	14	5	6	3	16	19-13
Ensch. Boys	13	5	4	4	14	15-14
Hengelo	13	3	7	3	13	24-21
Zw. Boys	14	4	5	5	13	20-19
Wageningen	14	4	5	5	13	23-25
Go Ahead	14	4	5	5	13	18-20
Be Quick	13	5	3	5	13	19-23
Quick (N).	14	4	5	5	13	24-29
N.E.C.	14	3	4	7	10	18-26

District IV:

De grote strijd tussen N.A.C. en B.V.V. is gestreden en voorlopig in het voordeel van B.V.V. geëindigd. Met 2-0 gingen de mannen van „Rat“ Verlegh ten onder. B.V.V. kan nu gelijk komen met Limburgia, dat één wedstrijd meer heeft gespeeld. Tussen deze beide en N.A.C. zal het voorlopig wel gaan.

De kandidaten voor de onderste plaatsen zijn hier wat scherper getekend. De Spechten draagt voorlopig de rode lantaarn, maar de tweede kandidaat bevindt zich toch zeker onder Helmond, Juliana en M.V.V. De middeelmoot staat in deze afdeling vrij veilig.

Limburgia	12	9	1	2	19	26-14
N.A.C.	13	8	2	3	18	28-20
B.V.V.	11	8	1	2	17	22-8
V.V.V.	12	6	1	5	13	19-9
T.S.C.	12	3	6	3	12	21-18
Willem II	13	5	2	6	12	20-17
Brabantia	12	4	4	4	12	13-19
M.V.V.	11	3	3	5	9	23-23
Juliana	10	3	1	6	7	18-26
Helmond	12	2	3	7	7	18-31
Spechten	12	2	1	9	5	14-36

District V:

Heerenveen staat zeven punten op de naaste concurrent voor. En dit na zelf 11 wedstrijden te hebben gespeeld.

Be Quick verspeelde één punt aan Achilles en Friesland deed het niet beter tegen H.S.C. Winstpunten dus voor de Lenstra's c.s. De Friezen moeten dus 4 wedstrijden verliezen (en hun concurrenten alles winnen) om hun „zekere“ kampioenschap verloren te zien gaan. „Theoretisch“ gesproken kunnen de Heerenveeners over vier weken kampioen zijn. En zelfs eerder, maar dan moeten Friesland, Frisia en Be Quick meehelpen door te..... verliezen!

Overigens hebben vele clubs dit jaar moeilijkheden, degradatie-koortsen liever gezegd. Behalve H.S.C. op de onderste plaats zijn ook alle clubs tot en met Velocitas bij dit ziekteverschijnsel betrokken.

Heerenveen	11	9	2	0	20	31-11
Friesland	13	7	2	4	16	23-21
Frisia	13	7	1	5	15	31-22
Be Quick	12	6	3	3	15	25-12
Velocitas	12	5	2	5	12	12-18
G.V.A.V.	12	4	3	5	11	23-20
Leeuwarden	12	5	1	6	11	23-23
Sneek	11	4	2	5	10	18-20
Achilles	10	3	3	7	9	19-27
Emmen	10	3	3	7	9	19-35
H.S.C.	12	1	2	9	4	13-26

District VI:

Bleyerheide staat wel aan de kop maar bij aandachtig beschouwen van de ranglijst kan dit niet lang meer duren. Eindhoven en N.O.A.D., mits zij hun achterstallige wedstrijden winnen, kunnen meer winstpunten behalen.

Longa, door het ongeldig verklaren van twee gewonnen wedstrijden, zwaar in de put geraakt, is bezig zich een weg naar boven te banen. En zeven andere verenigingen moeten nog de zo nodige punten binnen zien te halen want voor allen dreigt de gevreesde plaats.

Bleyerheide	14	7	3	4	17	24-15
Eindhoven	12	4	7	1	15	22-16
N.O.A.D.	11	5	3	3	13	19-12
Helmondia	12	4	5	3	13	16-15
P.S.V.	13	5	2	6	12	16-17
Sitt. Boys	13	4	4	5	12	17-21
Kerkrade	13	5	2	6	12	23-27
Sp. Emma	12	4	3	5	11	13-17
Maurits	11	3	4	4	10	14-12
Baronie	10	4	1	5	9	23-28
Longa	11	3	2	6	8	11-18

De Competitie-standen moeten met de laatste uitslagen bijgewerkt worden.

Het prachtige resultaat, door Kees Broekman behaald op de 3000 meter hardrijden op de schaats in Hamar (Noorwegen) geeft alle reden te veronderstellen, dat onze landgenoot in de komende wedstrijden om het Europees- en Wereldkampioenschap een goed figuur zal slaan.

Fanny Blankers-Koen

„Onze” Fanny zal het in Australië niet gemakkelijk krijgen althans niet op het nummer 80 meter horden. Shirley Strickland heeft in Londen op de Olympische Spelen reeds getoond een gevreesde tegenstandster te zijn. En zij is jong, ruim tien jaren jonger dan Fanny.

Mevr. F. Blankers-Koen.

Het klimaat zal onze landgenote ook parten spelen. En wat weet men over de toestand van de Australische sintelbanen? In ieder geval „Wapenbroeders” wenst „Onze Fanny” veel succes toe. Hopen dat de „Flying Dutch Woman” vaak haar hielen laat zien aan Australische tegenstandsters.

Om het geheugen op te frissen hier nog even het indrukwekkende record-lijstje van Fanny.

- 100 meter 11.5 sec.;
- 200 „ 24.2 sec.;
- 80 meter horden 11.— sec.;
- Hoogspringen 1.71 meter;
- Verspringen 6.25 meter.

En lid van de Dames-Estafette ploeg, dat het wereldrecord 4 x 110 yards houdt.

Fanny in Australië

De heer en mevrouw Blankers-Koen zijn in Sydney aangekomen. Fanny verklaarde op een persconferentie, dat zij zich waarschijnlijk het volgende jaar uit de atletiek zal terugtrekken. 21 Januari loopt zij in Melbourne, 26 Januari in Adelaide, 29 Januari in Perth en 5 en 12 Februari in Sydney.

Uitslagen K.N.V.B. Comp.

De uitslagen van de Zondag j.l. voor de eerste klasse van de KNVB gespeelde wedstrijden luiden:

District I

Haarlem — Xerxes	4—2
DOS — ADO	0—0
Blauw Wit — Sparta	3—0
Volewijckers — Ajax	0—7
't Gooi — SVV	1—2

District II

Neptunus — DFC	0—3
HDVS — DWS	0—0
HBS — EDO	2—1
DHC — KFC	5—2
Feijenoord — VSV	0—3

District III

Heracles — Enschede	0—3
Ensch. Boys — Wageningen	4—1
Quick — AGOVV	0—1
Be Quick — NEC	0—2

District IV

BVV — MVV	1—0
TSC — Brabantia	0—1
Willem II — Juliana	6—1
Limburgia — Helmond	2—1
Spechten — NAC	1—1

District V

HSC — Heerenveen	2—2
Friesland — Achilles	4—2
Emmen — Velocitas	4—1
Be Quick — GVAV	3—3
SNEBR — Frisia	1—3

District VI

Baronië — Bleyerheide	2—3
Kerkrade — Longa	1—3
Helmondia — Maurits	2—0
NOAD — SC Emma	2—1
Sitt. Boys — Eindhoven	1—1

SPORT

Kees Broekman in uitstekende vorm

De Nederlandse schaatsenrijder Kees Broekman, die momenteel in Noorwegen traint, bewees zijn uitstekende conditie door in Oslo de 3000 meter te winnen in 5 min. De Noor Raider Liaklev kwam achter hem met 5 min. 3.3 sec., terwijl de Noor Hugnar Pettersen derde werd in min. 4.7 sec.

De 500 meter werd gewonnen door de Noor Torod Hauer in 43.8 sec., gevolgd door zijn landgenoot Roald Konsmo in 44.6, sec. en de Zweed Mats Bolmstedt in 44.9 sec.

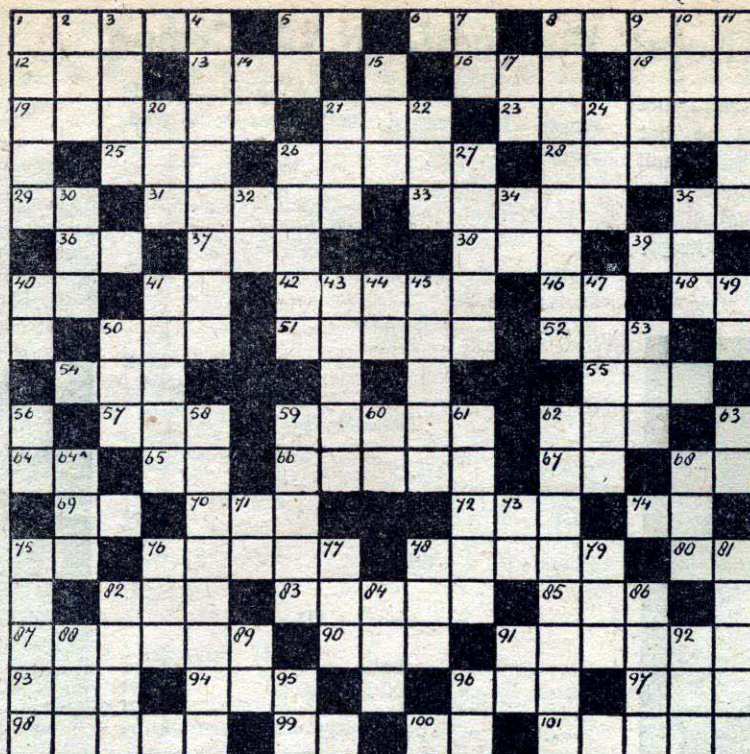

De wedstrijden om het wereldkampioenschap dammen zijn in „Artis” te Amsterdam begonnen. Hier een „gevecht” tussen de huidige wereldkampioen Chestem en de Noord-Afrikaanse luit.-vlieger Post. Wereld-kampioen werd onze landgenoot Roozenburg.

puzzle

Horizontaal.

1. onbep. vnmw; 5. met de zijnen; 6. uitroep; 8. Godheid; 12. ontkenning; 13. zijrivier v.d. Donau; 16. rivier in Engeland; 18. gedicht; 19. provincie in Nederland; 21. mak; 23. voetbedekking; 25. plaats op Ameland; 26. deel van Azië; 28. glorie; 29. heilige; 31. gebergte; 33. treuzelt; 35. voorzetsel; 36. Naaml. vennootschap (D.); 37. gewricht; 38. zeehond; 39. Chinese maat; 40. voorzetsel; 41. lidwoord; 42. herkauwer; 46. bijwoord; 48. ontkenning (E.); 50. vreemde munt; 51. schoenveter; 52. hert; 54. masker; 55. kloosterzuster; 57. hoeveelheid stof; 59. niet krom; 62. vrucht; 64. afkorting; 65. vogel; 66. persagentschap; 67. voegwoord (Fr.); 68. titel; 69. boom; 70. elasticiteit; 72. speelgoed; 74. uitroep; 75. muzieknoot; 76. edelsteen; 78. dans; 80. maanstand; 82. onderrecht; 83. drank (D.); 85. eenhoevig dier; 87. spijl, staaf; 90. vriend (Fr.); 91. militair schouwspel; 93. gelofte; 94. vluchtheuvel; 96. amphibie; 97. huisdier; 98. oxyde; 99. voorzetsel; 100. lidwoord; 101. letter van Griekse alfabet.

Verticaal.

1. rivier in Azië; 2. glorie; 3. Europeaan; 4. suizelen; 5. twee medeklinkers; 7. ten bedrage van; 8. maand; 9. Europeaan; 10. groot; 11. interest; 14. ontkenning (Fr.); 15. insect; 17. boom; 20. nieuw (Latijn); 21. speelgoed; 22. voorzetsel; 24. lidwoord; 26. toekomstig officier; 27. planeet; 30. kraan; 32. Romeinse Rijk; 34. soort onderwijs; 35. metaal; 40. militair; 41. plaats op Java; 43. plaats in Noord-Holland; 44. bijwoord; 45. familielid; 47. vrucht; 49. rivier in Rusland; 50. muzieknoot; 53. godheid; 56. anonymus; 58. klaploper; 59. vuurpijl; 60. aanw. vnmw. (Fr.); 61. genotmiddel; 62. Europese hoofdstad; 63. titel; 64a. bergsteen; 68. insecteneter; 71. Ned. divisie; 73. meisjesnaam; 75. bosgod; 76. klein vertrek; 77. tijdperk; 78. Republ. legermacht; 79. deel van het hoofd; 81. eiland in de Middell. zee; 82. bergplaats; 84. lichtsterkte; 86. Japanse drank; 88. vul in: reo; 89. bijwoord; 91. afkorting; 92. deel van etmaal; 95. meetkundig getal; 96. afkorting.

OPLOSSING KRUISWOORDPUZZLE W. Br. No. 40

Horizontaal.

1. defensief; 8. syndicaat; 15. idee; 16. te; 17. Ido; 18. er; 19. cake; 20. Aden; 31. atol; 22. lama; 23. dreg; 24. das; 25. Ans; 26. mio; 28. one; 30. dra; 31. tolk; 34. game; 36. es; 38. N.L.; 39. politie; 42. ga; 43. ge; 44. moreel; 46. riool; 47. blazer; 49. Mien; 50. om; 51. L.O.; 53. Enim; 54. K.B.; 55. Ana; 56. ami; 58. B.W.; 60. nek; 62. arend; 64. opera; 65. Mei; 66. Erna; 68. mede; 69. page; 70. hars; 71. Ida; 73. Riviëra; 74. lor; 75. elkeen; 78. Ee; 79. R.K.; 80. passie; 82. nu; 83. in; 85. Po; 86. N.L.; 87. gelden; 89. tot; 91. mobiel; 93. Jura; 94. legio; 96. team; 98. obat; 99. Ireen; 100. Anno; 101. de; 102. ds.; 103. eren; 105. Nebro; 108. lest; 110. Els; 112. sla; 113. aks; 115. eldorado; 119. Beemster; 122. no.; 123. bad; 124. enkel; 125. las; 126. Ed.

Verticaal.

1. diadeem; 2. Edda; 3. feest; 4. een; 5. stank; 6. iets; 7. film; 8. Solo; 9. Nemo; 10. drang; 11. C.G.D.; 12. aarde; 13. aker; 14. tegader; 25. allen; 27. idioom; 29. eagle; 31a. oneer; 32. Normandië; 33. villapark; 35. maand; 37. somber; 40. li; 41. To; 43. gember; 45. R.I.; 48. z.i.; 50. oneer; 52. Omega; 54. kneden; 55. arm; 57. Ire; 59. wissel; 61. knik; 63. Deventer; 64. operatie; 65. mars; 67. aderlaten; 70. hospitaal; 72. ae; 74. la; 76. luguber; 77. nieuwsblad; 80. Poolcirkel; 81. Inlands; 84. n.n.; 85. P.M.; 88. era; 90. ogenblik; 92. een; 93. jodelen; 94. lion; 95. Onno; 97. mosterd; 104. eed; 106. es; 107. Ra; 109. Est; 110. Era; 111. S.D.; 113. ae; 114. S.M.A.; 116. L.O.; 117. Ob; 118. oe; 119. bl.; 120. S.S.; 121. Ee.

De twee Venlose Zingende Zusjes vormen tesamen met Ria Schmitz, Han Verne en Richard Schweitzer de fronttroep „Vrolijkheid van Noord tot Zuid”. Op eigen herhaald en dringend verzoek vertrokken zij op 30 December in de richting Djogja en werden daarmee het EERSTE N.I.W.A.-gezelschap dat in actiegebied optreedt. Voordien brachten zij hun bont en vlot programma met veel succes in Semarang en omgeving.

Bij KB van 29 Dec. '48 No. 1 zijn benoemd tot Officier Oranje Nassau met de zwaarden kap Ltz. L. H. Quant;

tot Ridder Oranje Nassau met de zwaarden: de Ltz. I KMR SD OV A.P. Klercq; De Ltz. 2 KMR F. Oostenbrug; de Ltz. 2 R. M. Elbers; de 1e LT/D/Marns KMR SD TV H. C. T. Lindner; de 1e LT/D/Marns KMR SD W. A. v. d. Berk.

Bij KB van 29 Dec. No. 2 is de Eremedaille Oranje Nassau in zilver met de zwaarden toegekend aan:

Schipper B. v. d. Weyden; sergt. tel. R. A. Meyers; maj. torp. G. H. Peen; maj. mach. A. De Boon; TD Adj. OOD/Marns J. Zwijgers en in brons met de zwaarden aan:

TD sergt. D Marns J. J. M. Beaumont; TD sergt. D/Marns Raden Marjo Nimpoeno; TD Korp. D/Marns A.A. Kapitein.

*

INSPECTIE-TOCHT COMMANDANT DER ZEEMACHT in. OOSTEN DE VICE-ADMIRAAL A. S. PINKE.

De Commandant der Zeemacht in het Oosten, vice-admiraal A. S. Pinke, heeft dezer dagen per Catalina-vliegboot een inspectietocht langs de kust van Sumatra gehouden, vergezeld van zijn staf.

Aan boord van twee schepen, welke de admiraal bezocht, n.l. Hr. Ms. „Jan van Gelder” en Hr. Ms. „Pieter Florisz”, hield Zijne Excellentie een „alle hens” voor de boeg en een korte toespraak tot de bemanning, in verband met het aandeel van deze schepen bij de bevrijding van Djambi.

De tocht strekte zich verder uit boven Bagan-Siapi-API, dat een zeer rustige indruk maakte.

Te Laboean Bilik, waar de Catalina op de rivier landde, begaf de admiraal zich met zijn gezelschap aan wal. Met de plaatselijke autoriteiten (o.a. de bestuursambtenaar en de troepencommandant) zomede met de commandant van een daar liggende R.P. werden besprekingen gevoerd, waarna per jeep een rondrit door de plaats werd gemaakt.

Vervolgens bezocht de Commandant der Zeemacht Belawan, waar ter begroeting aanwezig waren de wali-negara van Soematera Timoer, de oudst aanwezende zee-officier van Belawan en de vertegenwoordiger van de troepencommandant ter plaatse.

De volgende dag werd een bezoek gebracht aan Sibolga, waar sinds enkele

dagen een detachement der Koninklijke Marine onder leiding van een oudst aanwezende zee-officier werd gestationneerd. De admiraal begaf zich daar aan boord van de ter rede liggende Hr. Ms. „Ternate”.

Nadat op de terugtocht de monden van de Djambi-rivier waren verkend, werd teruggevoerd naar Tandjong Priok.

*

„Kruis van verdienste” is toegekend aan: de Verpleegster Meijuffrouw A. J. VAN RIEMSDIJK, wegens:

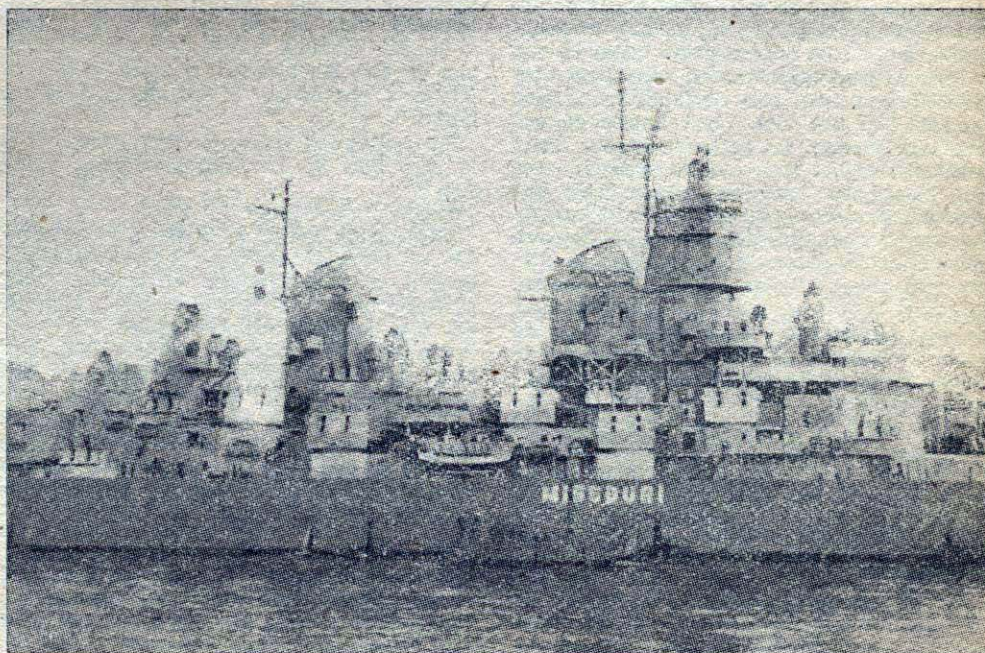
„Heeft zich in verband met vijandelijke actie door moedig en beleidvol optreden onderscheiden en daarmede het belang van het Koninkrijk gediend door, nadat de vijand op Bali was geland, zich op 18 Februari 1942 als passagier in een klein zeiljacht in te schepen met het doel naar Australië te ontsnappen.

Voorts door, toen dit jacht zich toevalligerwijze in de nabijheid bevond van de plaats waar het zeegevecht in de Straat Badoeng zich had ontwikkeld, waarbij Onze „Piet Hein” was ondergegaan, dadelijk op uitmuntende wijze haar hulp als verpleegster te verlenen aan een aantal gewonden en drenkelingen afkomstig van deze torpedojager.”

De Heer G. A. SCHOTEL, Vertegenwoordiger van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij te Den Pasar, wegens:

„Heeft zich in verband met vijandelijke actie door moedig en beleidvol optreden onderscheiden en daarmede het belang van het Koninkrijk gediend door, nadat de vijand op Bali was geland, op 18 Februari 1942 te trachten met een klein zeiljacht naar Australië te ontsnappen.

Voorts door, toen dit jacht zich toevalligerwijze in de nabijheid bevond van de plaats aar het zeegevecht in de Straat Badoeng zich had ontwikkeld, waarbij Onze „Piet Hein” was ondergegaan, een groot aantal schipbreukelingen afkomstig van deze torpedojager op te nemen en hen naar Java te brengen in plaats van zelf naar Australië uit te wijken.”

De „Missouri” van de U. S. Navy.

Landings-avonturen

Wat er aan een amphibische operatie ook nog vast kan zitten.

Dit is het verhaal van de persoonlijke ervaringen van een marine-correspondent, die de kort geleden uitgevoerde landing op de Noordkust van Java meemaakte. Namen, data, onderdelen en acties zal men in deze vluchtig opgetekende herinneringen niet hoeven te zoeken. Als men ze toch vindt, zijn zij gefingeerd.

Voor deze gelegenheid had een collega van de mariniers mij met alle gulheid van zijn jonge hart een tas geleend, een ontzaglijke tas, met openslaande deuren en zijkamers. Alles kon er in, mijn uitrusting, plunje, schoenen, tent, poncho, alles. Toen heb ik alle kleppen dichtgeslagen en banden toegesnoerd. Klaar. Heerlijk. Het spel kon beginnen.

Daar was eerst het moment van afscheid. De andere collega's en een fotograaf embarkeerden op schepen welke eerder vertrokken. We hebben elkander weergezien aan het strand, heel toevallig. Natuurlijk zaten wij beiden op de enige plek, waar je moest zitten als „man-die-er-bij-moest-zijn,” op de klep van de „vaarwagen”, waarin de strandcommandant zijn hoofdkwartier had ingericht, het centrum van alle herrie, welke zo'n landing kan veroorzaken, met loeiende motoren van bulldozers en trucks, een schallende beachmaster, knetterende jeeps en af en toe de doffe dreun van de neervallende klep van een landingsvaartuig. Wij waren allebei in vechtpak, maar hij had een mariniershelm op en ik een gek petje. Na vijf minuten in gesprek geweest te zijn, merkten we wie we waren, maar dat kan ook de schuld van zijn malaria geweest zijn. Hij vertelde, hoe het aan boord van zijn landingsschip geweest was. Hij zei maar twee woorden „Kaakjes en spam”. Ter verduidelijking vertelde hij nog, dat zijn chauffeur zo-pas nog bij de tandarts geweest was en heel wat achtergelaten had, zodat hij kaakjespap had moeten maken. „Dat heb ik ook maar gegeten. Ik heb nu niet zoveel trek meer.....”

Ik bood royaal aan om eens „bij ons aan boord” te komen, hetgeen inderdaad royaal was, want ik zat op een „echt” marineschip. Maar hij beweerde, dat hij zo snel mogelijk verder moest. De fotograaf was al in de een of andere jeep neergezet en was al op weg. Hij-zelf kon hier ook niet blijven. Deze landing liep wel vlot. Dat had-ie zo wel bekeken. Waarin hij gelijk had ook. Maar bekeken was het toch niet zo spoedig, want het bleek een heel erg ingewikkelde bedoening. Van ergens op die blakke glanzende zee voor ons, waarop de schepen als donkere silhouetten tegen een achtergrond van grijze maanlicht-sluiers lagen te deinen, kwamen de orders, welke de schepen naar de kust dirigeerden. Onder de wal, waar de witte branding uitvloeide over het brede strand, nam de strandcommandant de langzaam opstomende bakbeesten over. We begrepen waar de benaming „beachmaster” haar oorsprong vond, dat instrument als een stalin-orgel, dat echter alleen maar geluid geeft. Wat zou een landing zijn zonder zo'n ding? Een historische waarheid is, dat er eigenlijk geen echte landingen waren voor de beachmaster.

We namen tenslotte maar weer afscheid, hij ging door naar de kampong, moest een huisje vinden; ik stapte in de slingerende sloep, welke me naar het schip bracht. De maan ging schuil achter zware wolken. Na enkele dikke druppels barstte plotseling de bui los.

Maar de eerste golf van de landing was afgewerkt.

De volgende dag.

Wat is het toch heerlijk op zo'n echt marineschip, in de eerste plaats vindt men nergens zo'n perfecte asbak als daar. Men neme de peuk eenvoudig tussen de top van de middenvinger en de duim en laat dan die middenvinger schieten. De peuk komt dan automatisch in de asbak terecht. Aan alle kanten van het schip. Bij wind kiese men liefst de lij-zij, dat is de kant, waar de wind niet vandaan komt. Dit ter voorkoming van het in-het-gezicht-terug-waaien van de peuk, alsmede van kruidige opmerkingen.

Op de campagne mag ik uitrusten van de verzorging van mijn uitrusting. De tas heeft me alle zweet gekost, welke de hitte van de lobby aan mijn lichaam kon onttrekken. En dat is veel, vanwege het uitgebreide huidoppervlak. Negentien maal heb ik de tas opengeslagen. Zes en twintig banden losgepeuterd, haken verborgen, kleppen opgelicht. Nu heb ik nog geen zakdoek, mijn slippers ben ik kwijt en ik kan geen schoon witje meer vinden. En dit alles heb ik ingepakt, absoluut zeker! Maar ik had geen tijd meer om te zoeken, want er stonden allerlei lieden, met meewarige blikken, op me te wachten. Twee wilden er in de radarhut, drie potelingen van de „kouwe poel” hadden nog een karweitje in de werkplaats en een sergeantschrijver moest passeren naar het bureau van de commandant en alle drie deze belangrijke afdelingen waren versperd door de tas. Dus heb ik alle voorgalerijen en verdiepingen van de tas maar snel dichtgeklapt, met het gevolg, dat het niet klopte en de tas niet dicht kon. Dus trok ik me terug op de campagne, welke de plek-bij-uitstek is om zich terug te trekken. Verder terug kan men namelijk niet. Anders dan voor de haaien.

Op dat ogenblik kwam de andere collega van de wal. Hij had iets gehoord, gelijk het trouwens ons beroep is om steeds „iets” te horen.

Hij had goed gehoord. Dat bleek.

„Zeg, kan ik hier misschien even mandien?”

Dacht ik het niet?

„Natuurlijk, kerel,” en ik dreun de rest verder zelf maar af, „en je kunt een koud pijpje krijgen en mee-schaffen, er is vanmiddag rijsttafel, maar als je wilt maffen, moet je dat met de eerste officier regelen”.

Om kort te gaan, hij heeft gebaad, bier gedronken, gerijsttafeld en geslapen aan boord, maar we zijn ook nog even aan de wal geweest. Zaken gaan tenslotte voor het meisje. Meisje, zei U? Waar is zij en hoe ziet zij er ook weer uit? Dagenlang hebben we niets anders dan kerels met blote bovenlijven gezien.....

Iets later.

Dit is het mooiste strand van Java. De vlootpredikant iets later in strandtenu (mariniers-schoenen en kort khaki) wil hier een groot hotel gaan beginnen, maar de correspondent vindt deze plaats te ver van de beschaving af liggen, hetgeen de dominee geen compliment voor hem vindt.

De strandcommandant presenteert goede sigaretten, maar hij is dan ook de vorige dag jarig geweest. De kolonel gaat zwemmen. Aan de pontonkade schuift een groot landingsschip langzaam aan. Mariniers rollen vaten in een truck. De stem van de beachmaster schalt nog steeds over het wijde strand, maar nu niet meer zo aanhoudend. Het werk gaat nu voort met de rust van de regelmaat, als resultaat van de ervaring van de afgelopen dagen.

„Aan het strand, aan het strand. Breng die prauw terug tot boven de hoogwaterlijn. Dit is de laatste waarschuwing.”

En in zee trekken een paar zwemmers een witte prauw, heerlijk speelgoed, naar het strand. Je mag ook niets.

„Zeg, breng die tafel terug. Wie haalt het nu in zijn hersens om met andermans meubilair te gaan spelen?”

En ook de tafel kwam op gezag van de beachmaster weer op haar plaats.

„Strandploeg, strandploeg, allemaal meehelpen aan die vaten. Gelijke monikken, gelijke kappen”

De „vaarwagen” van de strandcommandant is nog steeds een bende van geluiden, want de radioverbinding zit er ook. En terwijl de grote stem over het strand schalt, knetteren er in luidsprekers ergens, allerlei stemmetjes uit de aether en plotseling komt er een akelig-neuzelende stem vertellen: „Roosje, Roosje, hier Halewijn, hier Halewijn. Ik heb een bericht voor U, waarop een hels geknetter volgt, uit hetwelk zich „Roosje” ontworstelt, met de boodschap: „Halewijn, Halewijn, hier Roosje, hier Roosje, zend Uw bericht”. Als ik Roosje was, had ik niet eens gesproken tegen een vent met zo'n stem, maar dat schijnt hier niet te hinderen.

Halewijn spuit intussen los met afkortingen, cijfers en cijfer-groepen, waterstanden en tijden.

Wonderlijk vak! Voor de correspondenten is dit hersencentrum een raadsel, hetgeen trouwens met vele hersens het geval kan zijn, en zij keren het de rug toe om de kampong in te stappen, op bezoek bij de collega, in de Djalang Besar. Deze is niet zo breed als Simpang of Menteng zonder al te veel verkeer, echt vriendelijk en landelijk-aandoend, met mariniers op de stoepen van enkele huisjes, maar met één nadeel: heet en stoffig. Elke jeep, die voorbij rijdt, stuift de tafel in de voorkamer van het „huis van de pers” onder, hoewel er toch een muurtje voor het huis staat.

De pers weet ook niet waarvoor dit muurtje verder dient en zit binnen.

Tegen dat binnen-zitten gaat juist het bezwaar, alsmede tegen de pap-van-kaakjes-nog-steeds. Maar de man-met-malaria wil weg, iets doen.

Gelukkig is de fotograaf al onderweg, maar de jeep is in een of ander landingsschip terechtgekomen, maar niet in dat van het briefje en de man, die dat briefje schreef, zit in Soerabaja.

En de pers gaat verder met het vullen van een olielampje.

„Vannacht, man, word ik wakker en zie daar die lamp slingeren. Zo-maar slingeren,

Trein-patrouille

Luitenant Hoek: „Laat maar op spoor 2 binnenlopen”.

*

Het station van Babat, een spoorweg-knooppunt ten Zuiden van de haven-plaats (en republikeins smokkelgat) Toeban. Het is ochtend, en stil en verlaten staan er vier grote locomotieven onder de kap, in de schaduw. Fel gloeit de zon op de omgeving van het station, dat de indruk geeft van een Nederlands provincie-stationnetje op een vergeten zomerse middag.

Twee magere kippen pikken beweeglijk tussen de rails. Magere kippen, zoals de bevolking er ook zo erbarmelijk uitziet. Wonden, zweren, honger. Erger dan we hadden verwacht.

Het is stil op het station. Toch zijn er mensen. Twee mariniers, die als otters transpireren. De een heeft een veel te kleine witte pet op, de andere een dito rode. Die vonden ze in de kamer van de chef, die mee moest vluchten, zoals alle autoriteiten in het stadje. Op last van de T.N.I.

Deze twee mariniers brengen een locomotief op stoom. Het is een oudje, van Zwitsers maaksel. 1917 staat er in koperen letters het jaartal te lezen. Het valt niet mee om een loc. op stoom te brengen als er niet voldoende water is. En het reservoir is ondermijnd en leeg bovendien. De pompen zijn vernield. Verschroeiende aarde.....

Toch willen deze beide mariniers die locomotief aan het rijden hebben en daarom rijden ze als gekken op een lorie over de rails, over alle lijnen.

Geen water te vinden in de onmiddellijke omgeving. Er moet water komen dus worden er koelies opgeroepen, die voor een hap eten maar al te graag werken. Met pikolans wordt het water in petroleum-blikken nu aangevoerd. Vele handen maken licht werk en na enkele uren „twee emmertjes water

rustig heen en weer. Ik dacht, dat ik gek was geworden, maar dat wordt je niet van malaria. Laat nou de chauffeur zijn klamboe er aan vastgebonden hebben.....”

Wij hadden heerlijk rustig en koel geslapen aan boord, maar hier in dit huis waren rare dingen gebeurd, welke wij gemist hadden.

„Later werd ik toch wakker van een klap, zeg! Ik dacht onmiddellijk aan een landmijn, maar meestal denk je dan niet meer.

Het was een grote pot met vis, een beetje rot al, die de bewoners achtergelaten hadden, op dat richeltje”

Nee, deze man was niet opwekkend en we gaan zwemmen. Aangezien het hier een zeer select strand is, alleen voor mannen, kan dat zwemmen zeer eenvoudig geschieden. Het-geen ook geschiedt.

En als we terugkeren is de pers aan het pakken. Er was bericht gekomen. Er was een jeep. Het leven was het leven weer waard.

Sakuut, lui! Met twee, drie handgrepen werd alles bij elkaar gegraaid, de tas werd dichtgekl.....hoe is het mogelijk, net zo'n tas als de mijne.....maar ze werd al in de jeep geslingerd, netjes dichtgesnoerd en een wolk stof omschaduwde discreet mijn verbazing.....

Ltz. II. D. Maltha,
(Marine-correspondent)

halen”, durven de mariniers-machinisten aan.

Met deskundige blikken inspecteren ze hun machine. „Waar leerden jullie dit werk?” vraag ik.

„O”, zegt de een met witte pet, „we hebben een stoommachine thuis”. En de rode pet blijkt de kunst te hebben afgekeken van Limburgse mijnwerkers-mariniers, die destijds bij de politionele actie op Oost Java bij Rambipoetih (in de omgeving van Djember) zo'n zelfde karweitje opknaptten. Er is voldoende hout om te stoken en als er voldoende stoom is, melden ze zich bij hun pelotons-commandant, die het idee had geopperd om een patrouille per trein te maken.

Na enig gerangeer, waarbij toch maar wordt besloten om de „beroeps”-machinisten van de spoorwegen, die zich hebben gemeld, aan de manoeuvre te laten deelnemen vanwege „kennis van het terrein” en de waterpomp, welke laatste zo af en toe eens een klap met de hamer moet hebben.

Houtwagons gaan voorop, met een groep mariniers er boven op, als uitkijk. Dan volgt de locomotief en vervolgens een platte wagen, die beschermd is door djati-houten-bielsen en bemand met gewapende mariniers.

Twee personen-wagons sluiten de formatie. Een is er ingericht als kombuis, terwijl de andere een „radio-station” is geworden, compleet met antenne.

Zo, op alles voorbereid, met thee, rijst, suiker en blikken erwtensoep aan boord, vertrekt de treinpatrouille. Een enthousiaste bemanning en heel veel goede wil.

Na enige kilometers reeds een geiep en geknars van remmen. Met een ruk staat de trein stil. „Niet voldoende water”, concluderen de beroepsmachinisten, waarvan er een reeds dertig jaar „meesterst” en wiens oordeel dus als deskundig mag worden aangemerkt.

Goede raad is duur. Terug gaan naar Babat en de tocht, die zoveel voorbereidingen had gekost opgeven? „Dat nooit!” besluit pelotons-commandant, de 1e Lt. Hoek.

De kali moet de oplossing brengen. Met blikken, emmers en wat maar water kan bevatten, probeert de bevolking, die uit de desa komt stromen om te helpen, de dorst van de stomende kolos te lessen. Emmertje voor emmertje, blik voor blik. Soms met niet meer dan vijf liter tegelijk worden de reservoirs gevuld. Van het oponthoud wordt tevens gebruik gemaakt om de waterpomp nog eens even te reviseren.

Een regenbui maakt iedereen kletsnat van buiten, van binnen is de bemanning kurkdroog. In de kombuis is echter juist de thee getrokken en wat wordt dit warme vocht op prijs gesteld.

Na een uurtje geeft de machinist weer vier stoten op zijn stoomfluit en langzaam trekt de locomotief op. Zo stomen we door het Indische landschap, door de „Republiek”. Een grote vogel, een „marabou” kuiert met zijn lange stelten door het land, waar alleen maar mais wordt

verbouwd en glaplek (knolgewas) omdat de veel hoger gewaardeerde rijst direct door de Republiek zou worden gevorderd. Tachtig gulden brengt deze glaplek op, terwijl de rijst zeker honderd gulden zou doen, vooropgesteld, dat die te krijgen is. Wat alleen maar geldt voor de militairen (en lang niet allemaal) en de beter gesitueerden. Het volk lijdt honger!

Wakzaam naar beide kanten, zowel aan de spits als aan de achterzijde van de trein, tuffen we voort, zeker niet sneller als de boemel tussen Utrecht en Leiden.

Na enige tijd hebben we het gehad! Met wederom veel geiep en gekreun staat de trein stil. Ditmaal is het geen technische kwestie, die de trein zelve betreft, doch een tegenvaller, met de rails.

Die ontbreekt namelijk over een gedeelte van enkele meters. Juist daar, waar een brug over een kleine kali behoorde te zijn. Die brug is opgeblazen.

Ook van de wegbrug is niets anders meer over dan een wirwar van ijzeren draden en stukken beton.

Direct springen we van de trein en onderzoeken het plaatsje. Het blijkt, dat de ravage twee dagen tevoren reeds is veroorzaakt. Vier man hadden in een huisje vlak bij de bruggen, zitten wachten, totdat de zuiveringsactie zou worden ingezet. Toen trokken ze aan de lijn en het resultaat van hun werk kunnen we nu bewonderen. De „lijntrekkers” zijn meteen vertrokken, toen ze hun nutteloze vernielingswerk hadden voltooid.

Dit komen we te weten van een lid van de „Banteng Item”-organisatie, die (zonder wapen) met verlof thuis bleek te zijn. Hij had toestemming gekregen om zijn vrouw te bezoeken, kon na onze komst in Toeban niet meer terug naar zijn standplaats en had dus zijn verlof maar wat geprolongerd. In het dorpje blijkt het verder rustig te zijn. Slechts enkele handgranaten worden er gevonden in een huis, waarvan de bewoner gevluht was.

We keren weer terug naar Babat om een en ander te melden aan de commandant, de Luitenant Kolonel der Mariniers van Heuven, die met enige variaties op een oud thema, de Kalief van Babat wordt genoemd.

We zien weer een mooi en vredig landschap. Prachtige zonsondergang. Reigers, groen en vruchtbaar land. De vernielde bruggen zijn spoedig vergeten.

De erwtensoep, die intussen is klaar gekomen, eist de aandacht op. Gretig slurpend van het voedzame vocht, wat met worst en spek is, „vervuld”, hobbelen we verder.

Even nog stoppen voor de brug over de kali Solo, vlak voor ons eindpunt. „Laat maar binnenlopen op spoor 2”, zegt de commandant van de patrouille, de Luitenant der Mariniers Hoek.

Onder de donkere kap van het station schuiven we binnen. In het donker slaan we onze tenten op. Bij de mandiput is het dan feest.....

D. Steenmeijer.

Mijnenvegers voor de Neder

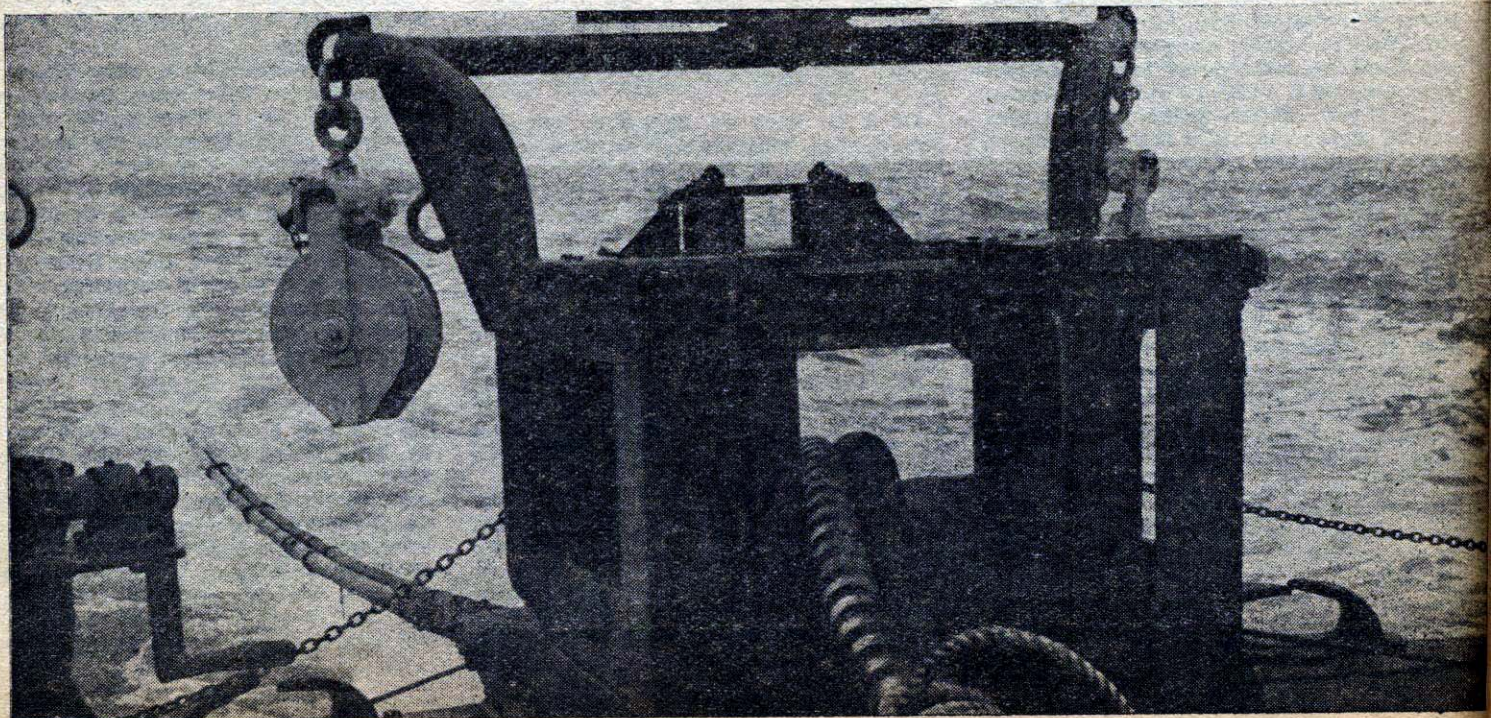

2

1. Op het operatieterrein wordt de veegposuie ingenomen.
2. De veegkabel wordt uitgevierd.
3. De bevestiging van de beide kabels op het achterschip.

1 * * *

3

aan het werk landse kust

4

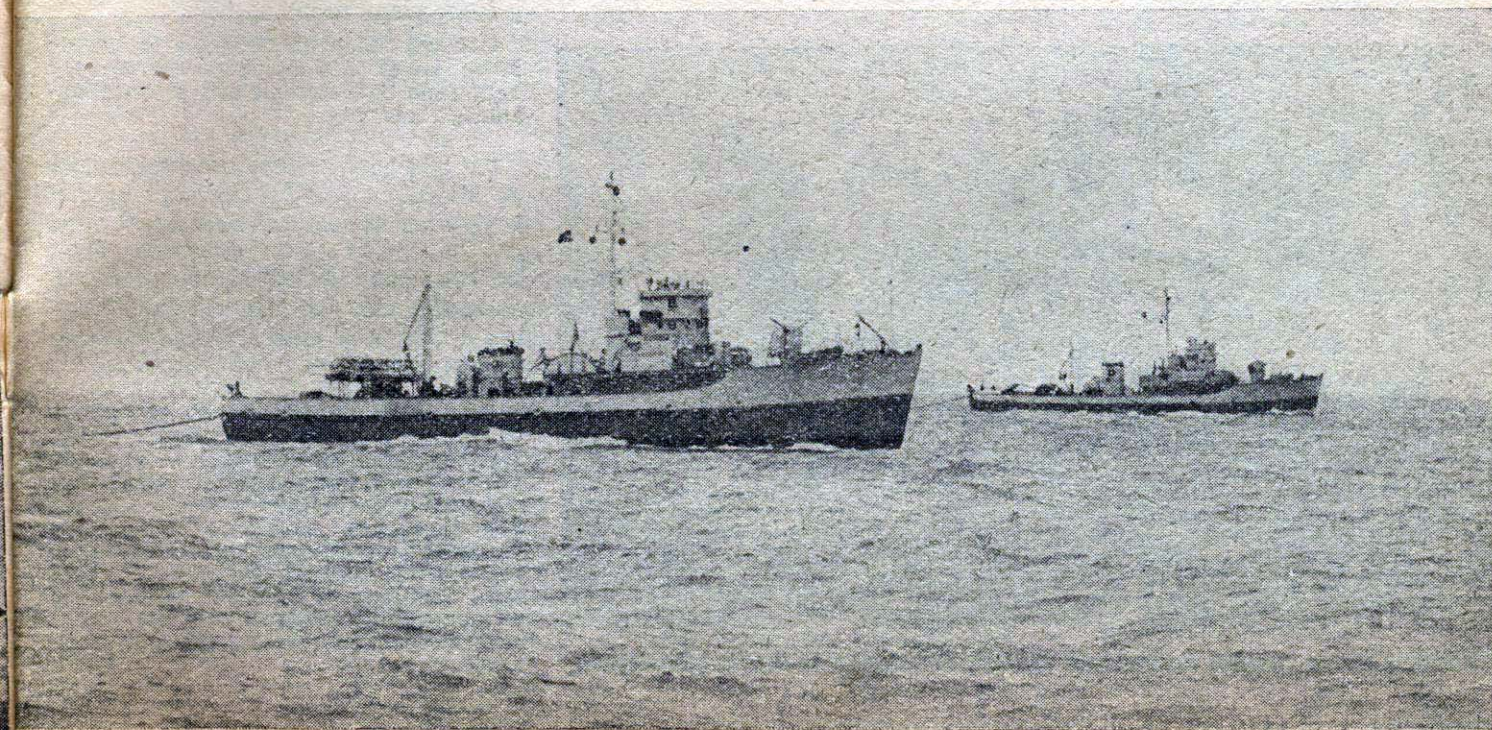
4. De magnetische veegkabel wordt geleid over de lier voor het vaste veegtuig.
5. Al vegende wordt over bakboord van koers veranderd.
6. Op vaste onderlinge afstand wordt een kanaal geveegd.

* * *

5

6

Mijnenveegdienst aan het werk

*

EEN aantal journalisten en fotografen in Nederland heeft eind November op uitnodiging van de Marine Voorlichtingsdienst in Den Haag een vaartocht gemaakt aan boord van een flottielje mijnenvegers, bestaande uit zeven zogenaamde BYMS boten. De persmensen hebben op deze manier een duidelijk beeld gekregen van de aard der werkzaamheden en de betekenis hiervan voor de scheepvaart. De gasten toonden grote belangstelling waarvan hun artikelen in de diverse dagbladen getuigen.

Een der journalisten, (van het Algemeen Dagblad te Rotterdam), schreef daarover het volgende:

De mijnenveegdienst is nagenoeg klaar met zijn programma voor dit jaar.

Een belangrijk onderdeel er van was het van twee tot vier mijlen verbreden van het mijnenvrije „straatje”, dat op drie tot vijf Engelse zeemijlen uit de Nederlandse kust ligt. Die verbreding betekent een grote verbetering voor de scheepvaart. Van de parallel van Hoek van Holland af tot dwars van Egmond aan Zee is de dubbele vaarweg al van ongerechtigheden gezuiverd.

Over een afstand van twintig mijl op het laatste traject tot Den Helder hebben wij zelf geconstateerd, welk een tijdrovend werk het vegen van mijnen is. Onze marine is zeer bekwaam gebleken in het opruimen van die obstakels. Ondanks de grootste voorzorgen zijn er altijd risico's, maar gelukkig vielen er van de bevrijding af in de Nederlandse wateren geen verliezen.

In kiellinie stuiven dan op een zachte herfstochtend zeven moderne mijnenvegers van het Amerikaanse type BYMS

naar het operatieterrein, nadat zij handig uit de lastige IJmuidense Haringhaven zijn gemanoeuvreed. De twee Generalmotors tikken hun meer dan duizend slagen per minuut. Op de hoge bovenbrug van Hr. Ms. „Deurloo” deinen wij mee op de vlakke zee, zoals men dit water wenst aan te duiden.

Vlak voor het veegterrein, dat met bevestigde boeien is gemarkeerd, neemt het flottielje de veegformatie aan: drie voor en twee achter. De zesde komt wat achteraan om zijn installatie, die pas is gerepareerd, op de proef te stellen — de zevende zwenkt af naar Den Helder om een revisie te ondergaan. De matrozen worden dan bij het „tuig” gecombineerd om de lange, zwaar geïsoleerde kabels van het reuzenrad te laten vieren: een van 480 meter en een van 275 meter. Als zwarte reuzenslangen blijven zij op het water drijven.

Lokaas

Aan de eindpunten van de kabels is een electrode bevestigd, die een magnetisch veld veroorzaakt. Zo ziet dus het lokaas voor de magnetische mijnen er uit. Omdat die helse instrumenten reageren op het magnetische veld van de ijzermassa van een schip, worden houten mijnenvegers gebruikt die voor zover nodig nog worden gedemagnetiseerd.

Tegelijk wordt er gespeurd naar accoustische mijnen, die werken op het geluid van de schepsschroef. Deze worden bestreden met de „hamer”, die in een waterdichte doos onder het schip hangt en een lawaai maakt, dat het malen van de schroef overtreft. De jacht op gecombineerde mijnen, accoustisch —

magnetisch en omgekeerd, wordt met hetzelfde tuig gedaan.

Tijdens het varen is het zeer belangrijk, dat de schepen een goede onderlinge afstand bewaren, omdat zij anders elkaar in een magnetisch veld kunnen plaatsen met noodlottige gevolgen. Daarom vaart de sub-divisie bijna twee en een halve kilometer achter de hoofddivisie.

Het gebied, dat vandaag wordt geveegd, staat niet als mijnenveld bekend. Het is evenwel mogelijk, dat een achtervolgd vliegtuig zijn last heeft laten schieten om vlugger weg te komen. In elk geval wordt het terrein enige malen geveegd. Wordt met meer zekerheid de aanwezigheid van mijnen verondersteld, dan is het nodig dertien keer over dezelfde plaats te varen, want in een magnetische mijn zit een magneetnaaldje met dertien contactpuntjes. Elke keer, dat een stroomstoot van vijf seconden wordt gegeven, verspringt dat naaldje. Het kan ook eerder, maar het is mogelijk, dat pas na de dertiende keer de mijn de geest geeft met een hoge waterzuil als laatste ademtocht.

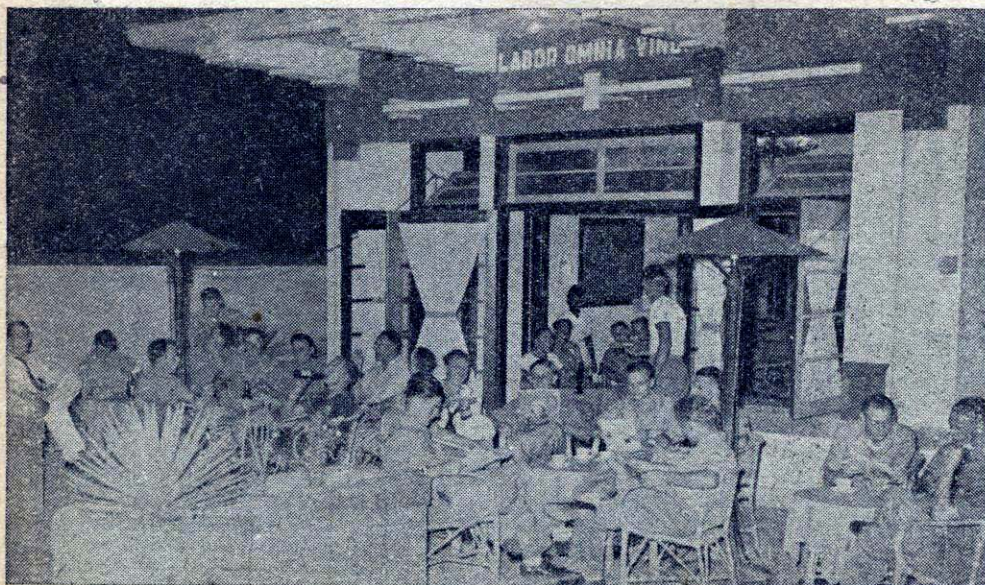
Pech.

Die sensatie is er vandaag niet bij. Wel een dosis tegenslag. Een van de mijnenvegers in de tweede linie seint, dat blijkbaar een van de elektroden kapot is. Dat gebeurt juist, wanneer een stukje van een paar mijl nog eens wordt geveegd, „opgevuld” heet dat. Een paar weken geleden is hier een mijn gesignaleerd, zodat voorzichtigheid is geboden. De „Deurloo” wendt de staven in de voorste linie en zal zijn ligplaats innemen, terwijl de ongeluksvogel zijn kabel inhaalt. Maar al heel spoedig moet ook onze commandant zijn onmacht betuigen. Twee tegelijk, dat gebeurt maar hoogst zelden.

Ook wij halen in. Gelukkig is het de korte kabel. Als de electrode op het achterdek ligt, stroomt een groenbruinachtig vocht weg.

Dat zijn koperzouten, veroorzaakt door de inwerking van het zeewater op het koperdraad in de kabel. Daar is een hond gek op, zegt de oudste officier ons, want hij (de hond) likt dat op, maar na vrij korte tijd gaat het dier toch dood. Daarom zijn er nooit oude scheepshonden op mijnenvegers.

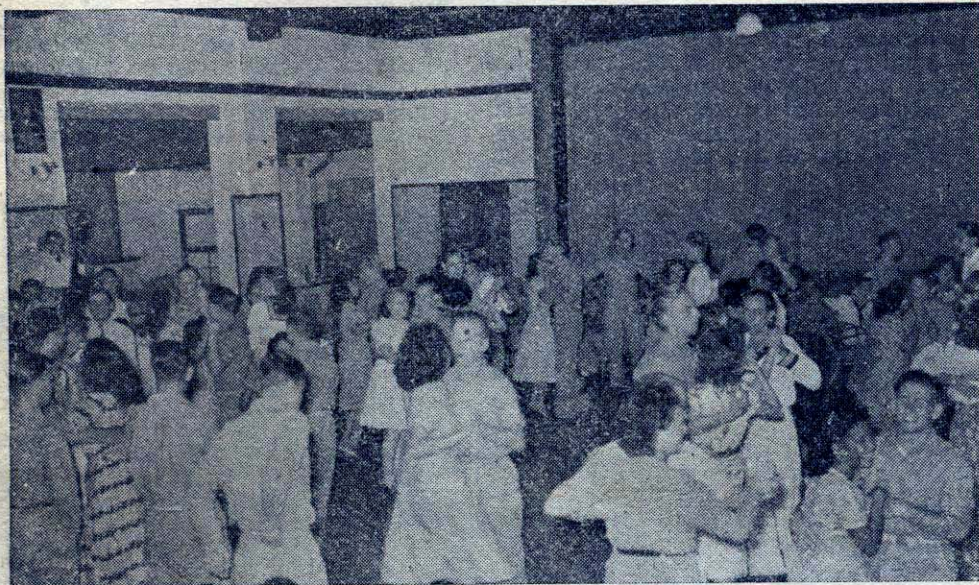
Als een geknakte staart hangt de vrijwel geheel doorgepulste electrode er bij. Met repareren en weer vieren verstrikt een half uur. Het avondzwart wordt inmiddels langzamerhand dieper en het uur van teruggaan nadert. In zigzaglinie varen de schepen naar IJmuiden. Achter ons staat de mast als een kerstboom verlicht. Lichtseinen flakkeren over de nu werkelijk vredig-vlakke zee, die onder haar spiegel een verraderlijke aard verbergt.

Het gezellige terras van het Protestants Militair Tehuis aan de Reinierszbolevard

Zo'n tent.....

zeggen de stamgasten

Te Soerabaja, achter het Paleis van Justitie (waarvan alleen enkele zuilen nog maar overeind staan) bevindt zich een gebouwen-complex aan de Westerbuitensingel en je zou niet zeggen, dat daar een Japanse compagnie luchtafweergeschut heeft gehuisd.

De sporen zijn er wel geweest, doch een na-oorlogse schoonmaak heeft grote verandering gebracht en alles ziet er thans zó zindelijk en verzorgd uit, dat de mannen van de Koninklijke Marine, de Koninklijke Landmacht en het K.N.I.L., het R.K. Tehuis „Stella Maris” nu „zo'n tent” noemen. En niet alleen, omdat het er zo netjes is en wel verzorgd.

De sfeer is het, die het 'm doet en dan denken we direct aan het echtpaar W.G. Ringer, dat het beheer voert over dit Tehuis, wat er ook vroeger reeds was.

Toen was het niet pastoor Wessels (Bronzen Kruis vanwege betoonde moed aan boord van Hr. Ms. „Tromp” tijdens de Slag in Straat Badoeng tegen de Japen, die de leiding had, doch pater Bruno, de geestelijke, die in 1946 zo jammerlijk om het leven kwam in de omgeving van Makassar.

Voorals des Zondagavonds is het er „zo'n tent”, als er dansmuziek wordt gespeeld en het chronisch tekort aan meisjes is aangevuld met jongedames van de R.K. meisjesverenigingen, die speciaal voor dat doel met een autobus worden opgehaald. Met een polonaise zijn er, ooit eens 200 paartjes op de dansvloer geweest.

„Stella Maris” is een groot, ruim, gebouw, waarin het goed is te eten (heerlijke nasi goreng, doch niet minder te prijzen valt er de Europese „hap”), te schrijven (daarvoor is een speciale kamer beschikbaar), te lezen (ruim voorziene bibliotheek, die zich telkens uitbreidt) en in de grote zaal kunnen er spelletjes worden gespeeld, een biertje gedronken („een beste pijp”, zegt de marine-man) en je kunt er ook eens rustig je moeilijkheden bespreken met de pastoor, waarvoor de directie-kamer altijd open staat.

15 enkele en 3 dubbele kamers zijn doorlopend bezet met (vooral studerende) militairen.

Ruim een jaar geleden, in de maand September van het vorig jaar, werd het tehuis, na de restauratie, door de maritiem commandant Soerabaja, de kapitein ter zee

Kampong of kazerne

In „tempo doeloe” bezat Soerabaja 2 Christelijke tehuizen, die bekend stonden als het Christelijk Marine Tehuis en het Christelijk Militair Tehuis.

Van het eerste tehuis staan alleen nog maar de muren overeind en deze resten zijn de enige overblijfselen, die herinneren aan de oorspronkelijke bestemming: grijsig schemeren er nog de vroegere zwarte letters door de „kapoer”. Het Tehuis, dat vernietigd werd tijdens de gevechten tussen de Japanse Kempeitai en de roerige extremisten, die respectievelijk in het paleis van Justitie en het gouverneurskantoor hun tenten hadden opgeslagen, is niet meer te herstellen. Het Christelijk Marine Tehuis, aan de Hofmanstraat te Soerabaja, dat vroeger zulk een goede naam had, zal geschiedenis blijven....

Anders is het gelukkig gesteld met het tweede tehuis, dat zich aan de Reiniersz-boulevard bevindt.

In den beginne, toen de Mariniersbrigade tezamen met de X-Brigade de gelegenheid weer gaven om te herstellen van de diepe wonden uit de Japanse en de latere bersiap-tijd, hadden de mannen van (was het niet) 2-5 R.I. het gebouw ingericht als cantine.

En als zodanig heeft het goede diensten bewezen.

Thans is het gebouw weer ingericht tot zijn oorspronkelijke bestemming. De beheerders van het tehuis zijn thans de heer en mevrouw Plooy, beter bekend als Vader en Moeder.....

Op 17 Augustus j.l. werd het geopend en sindsdien is het een tehuis geweest in de meest uitgebreide betekenis van het woord.

C.J.W. van Waning, geopend. In zijn toespraak zei de M.T.C.S. verheugd te zijn, dat er nu weer een gelegenheid was, zoals voor de oorlog, waar de marine-man een eigen ruimte kan hebben aan de wal als zijn schip binnen is, om dan eens lui de lange benen uit te kunnen strekken in een huiselijke sfeer.

Er zijn dan ook altijd kamers gereserveerd voor mannen van binnenlopende schepen.

Eigenlijk is „Sterre der Zee” (zoals de vertaling voor Stella Maris luidt) een R.K. Marine Tehuis, doch het aantal bezoekers, die tot de Koninklijke Marine behoren, ontloopt dat van de andere wapenbroeders niet veel.

De vroegere Apostolisch Vicaris, monseigneur Verhoeks, zegende „Stella Maris” destijds in en nog elke avond om 10 uur wordt het avondgebed gehouden, behalve als er een bridge-drive is geweest of na het dansen.

De toneelzaal wordt ook dikwijls gebruikt. NIWA gezelschappen komen er regelmatig ten tonele en ook worden er feesten gehouden, zoals het zilveren priesterfeest van de bekende „mariniers-pastoor”, de vlootaalmoezenier F. van de Vliet, die intussen ook al is thuisgevaaren.

Van de vrije ontbijttafel des Zondags na de Heilige Mis wordt een regelmatig druk en dankbaar gebruik gemaakt.

Het gaat goed met „Stella Maris”, het R.K. Marine Tehuis in de Krokodillenstad. De goede naam van voor de oorlog, als Tehuis vooral van de R.K. marine-man, heeft het behouden.

D. Steenmeijer.

Net als bij Moeder thuis krijg je er om 5 uur 's middags een kopje thee en ook hier behoef je er, evenals bij Moeder, niet voor te betalen. 's Zondags, na de kerk wordt je koffie met koek aangeboden.

Er is een radio, een orgel, een biljart, een tafeltennis-tafel, terwijl er een uitgebreide bibliotheek de bezoekers ter beschikking staat. In een rustige omgeving is er verder gelegenheid om te lezen of te schrijven en te studeren.

Vijf logeerkamers dienen er voor, om vooral de jongens van „vóór”, die in de stad zijn voor een ogenblikje, de gelegenheid te geven om nu eens ergens anders te toeven dan in een omgeving die toch altijd weer iets kazerne-achtigs heeft.

Militaire bonden voor Oost- en West Indië hebben het voor een groot deel mogelijk gemaakt, dat dit tehuis wederom aan zijn vroegere bestemming kon gaan beantwoorden.

Namens de Commandant der Zeemacht in het Oosten en de Maritiem Commandant Soerabaja heeft de kapitein luitenant ter zee F. J. van Dulm bij de opening alle mogelijke medewerking toegezegd en we twijfelen er niet aan, of dit Christelijk Militair Tehuis aan de Reiniersz-boulevard in onze Krokodillenstad, zal groeien en bloeien.

Want het voorziet in een grote behoefte voor de mannen van de Koninklijke Marine, de Koninklijke Landmacht en het K.N.I.L., die maar al te vaak de keuze hebben, zoals ds. Wiersma, de garnizoens-predikant eens zei, tussen kampong en kazerne en een gezellig tehuis maar al te zeer missen.....

D. Steenmeijer.

de K. P. M.-vloot

Onvoorziene omstandigheden voorbehouden, zullen de veertien nieuwe schepen voor de K.P.M. in 1949 gereed zijn en voor het grootste gedeelte vermoedelijk ook in Indonesië aankomen, aldus „De Uitlaat”, het personeels- en voorlichtingsorgaan van de K.P.M.

De „Van Riemsdijk” werd als enige van de drie Reyniersz-schepen uit de vooroorlogse bestelling gered en in de vaart gebracht; de vier na-bestelde schepen van deze serie moeten nog komen. Dit zijn de „Reyniersz”, de „Camphuis”, de „Baud” (de nieuwe) en de „Van Riebeeck”. Van de „Reyniersz” kunnen de oplevering en het vertrek naar Indonesië nog deze maand worden verwacht, de „Camphuis” werd in September te water gelaten en de oplevering kan in Januari 1949 worden verwacht, terwijl men van de „Baud” de oplevering in Februari verwacht, waarna het schip dan wellicht in Maart d.a.v. naar de Archipel kan vertrekken. Ten aanzien van de „Van Riebeeck” bestaat de kans, dat het schip nog deze maand bij Wilton-Feyenoord van stapel zal lopen en mogelijk in Februari a.s. zich bij de vloot in Indonesië zal kunnen voegen.

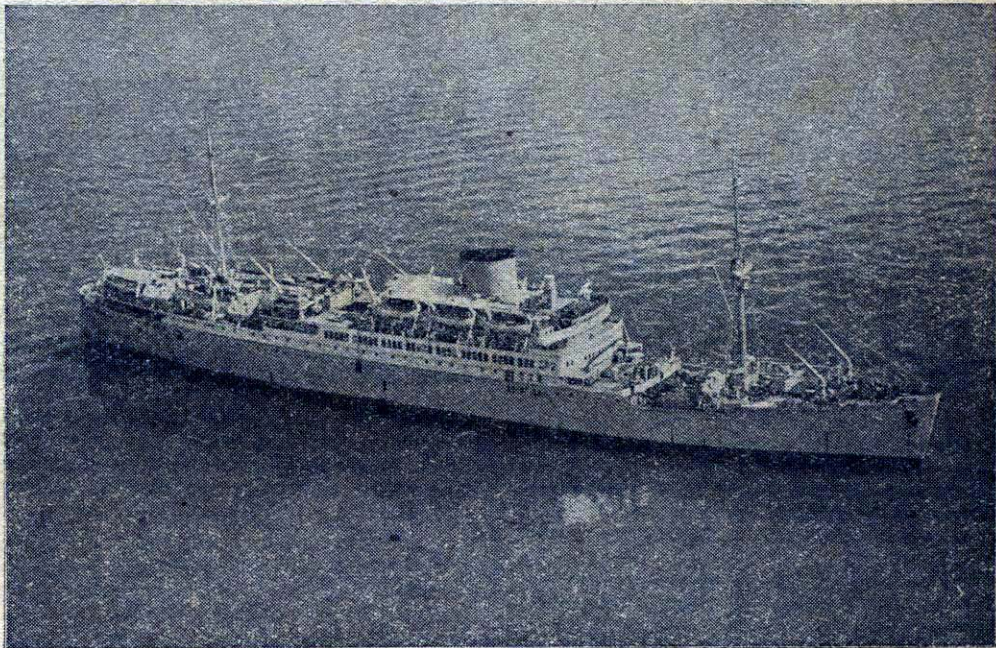
Van de vier „Wai”-schepen (de „Waikelo”, „Waibelong”, „Waingapoe” en de „Waiwerang”) liggen er reeds drie in het water. De datum van de stapelloop van de „Waiwerang” is nog onbekend. De „Waikelo” zal vermoedelijk deze maand worden opgeleverd en naar Indonesië vertrekken, terwijl mag wor-

den verwacht, dat de andere drie „Wai”-ers alle in de maand Maart gereed zullen komen.

Verder staan er bij Van der Giessen te Krimpen a.d. IJssel nog vijf „Sipirok”-schepen op stapel. Het zesde schip van deze klasse, de „Sinabang”, liep reeds van stapel en zal waarschijnlijk in de volgende maand naar Indonesië vertrekken. De andere vijf heten „Siaoe”,

„Siberoot”, „Sigli”, „Silindoeng” en „Sibigo”.

De oorspronkelijke levertijd dezer schepen kon niet worden gehandhaafd, wegens de vertraagde aflevering van het staal. Gemiddeld komen zij negen maanden later gereed dan was verwacht. De oplevering van de „Siaoe” en de „Siberoot” is geraamd op Juli 1949, die van de „Sigli” op Augustus, van de „Silindoeng” op December 1949 en de „Sibigo” — de laatste van het gehele na-oorlogse bouwprogramma van de K.P.M. — op Januari 1950.

De „Van Riemsdijk”

DE „Johan de Witt”

aan Griekse firma te Londen verkocht

Het veel bewogen leven van een schip.

DE Persdienst van de N.V. Stoomvaart Maatschappij „Nederland” deelt mede, dat de „Johan de Witt” aan de Griekse firma Goulandris in Londen is verkocht. Het schip zal onder Panamese vlag gaan varen.

De „Johan de Witt” heeft een bewogen geschiedenis achter de rug. In de eerste wereldoorlog werd het schip gebouwd bij de Nederlandse Scheepsbouw Mij te Amsterdam en reeds spoedig na begin van het werk in 1915 moesten talrijke bezwaren worden overwonnen. Tenslotte volgde toch in het voorjaar van 1919 de tewaterlating van het schip. Precies 67 reizen heeft de „Johan de Witt” sindsdien naar Indonesië gemaakt. Meer dan 50.000 passagiers werden gedurende die reizen vervoerd. Tegen het einde van 1931 werd de „Johan de Witt” uit de dienst genomen, doch als gevolg van de brand op de „P.C. Hooft” werd het schip daarna opnieuw ingelegd. Bij de Amsterdamse Droogdok Mij werd het daarna van een nieuw, bij de N.S.M. gebouwd, Maalvoorschip voorzien. Haar grootste bekendheid verkreeg de „Johan de Witt” tijdens de tweede wereldoorlog. Zij

verliet als laatste passagiersschip op 13 Mei 1940 met ruim 300 passagiers aan boord de haven van Amsterdam. Enkele passagiers waren zelfs uit het reeds door de Duitsers bezette Arnhem ontsnapt en hadden toch nog kans gezien aan boord te komen. Te IJmuiden werden 40 overlevenden overgenomen van het s.s. „Van Rensselaer”, dat eveneens getracht had weg te komen, doch bij de pieren op een magnetische mijn was gelopen en gezonken.

De „Johan de Witt” had tot overmaat van ramp nog met machinepech te kampen, zodat slechts met een vaart van 5 mijl de Noordzee kon worden overgestoken.

Te Southampton werd het schip gerepareerd en vervolgens ging het naar Tandjoeng Priok, waar het op 9 Juli zonder dat er noemenswaardige gebeurtenissen voorviel aankwam. In Sydney is de „Johan de Witt” omgebouwd tot troepenschip en van enige bewapening voorzien.

In actieve oorlogvoering heeft het schip zowel troepen en krijgsgevangenen, evacués,

gewonden van en naar alle 5 werelddelen vervoerd.

De troepen bestonden uit Engelsen, Fransen, Polen, Amerikanen, Canadezen, Australiërs en Nieuw-Zeelanders, terwijl Afrikaanse kleurlingen, Brits-Indische militairen, alsmede Marokkanen aan boord van de „Johan de Witt” veilig hun bestemming bereikten. Een topprestatie werd wel geleverd in de periode van 16 Augustus 1943 tot 16 Maart 1944, toen in totaal niet minder dan ruim 17.000 man werden vervoerd.

In het Suez-kanaal verduurde het schip de eerste Duitse luchtaanval, waarbij 5 schepen tot zinken werden gebracht en het verkeer 10 dagen werd lamgelegd.

Hoogtepunt uit de felbewogen geschiedenis van de „Johan de Witt” was wel de tijd van 5 tot 7 October 1944, toen H.K.H. Prinses Juliana aan boord van het schip logeerde. Zij was vergezeld van een klein gevolg en bracht bezoeken aan Nederlandse koopvaardij-schepen, aan de Nederlandse vissersvloot te Fleetwood, en aan zeelieden, die in ziekenhuizen aan de wal werden verpleegd.

Op 22 November 1945 liep de „Johan de Witt” weer voor het eerst de Amsterdamse haven binnen en daarna vervoerde zij nog troepen en repatriërenden van en naar Indonesië, terwijl nog in het kader der gezinshereniging een reis naar West-Indië werd gemaakt.